

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM
ZA 1. RAZRED DEVETOGODIŠNJE
OSNOVNE ŠKOLE**

Septembar 2016.

REDNI BROJ	OBAVEZNI NASTAVNI PREDMETI	SEDMIČNI BROJ NASTAVNIH ČASOVA	GODIŠNJI BROJ NASTAVNIH ČASOVA
1.	Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost	3	102
2.	Engleski jezik	1	34
3.	Matematika	2	68
4.	Moja okolina	2	68
5.	Informatika	1	34
6.	Muzička/Glazbena kultura	2	68
7.	Likovna kultura	2	68
8.	Tjelesni i zdravstveni odgoj	3	102
	UKUPNO:	16	544
	Izborni nastavni predmet		
9.	Vjeronauka/Vjeronauk	1	34
	Društvo/Kultura/Religija		
	UKUPNO OPTEREĆENJE UČENIKA:	17	578

SADRŽAJ

BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I

KNJIŽEVNOST	3
MATEMATIKA	11
MOJA OKOLINA	18
INFORMATIKA	28
MUZIČKA/GLAZBENA KULTURA	38
LIKOVNA KULTURA	49
TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ	57

**BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI
JEZIK I KNJIŽEVNOST**

1. RAZRED

Programi obaveznih nastavnih predmeta:

BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST – I RAZRED

(102 nastavna sata)

OBRAZLOŽENJE

U prvom razredu uvode se dvije nastavne jedinice za realizaciju „Pisanje velikog slova na početku rečenice i tačke na kraju”, „Pisanje velikog slova u imenima ljudi”.

Napomena : U prvom razredu prvog polugodišta ne preporučuje se preslikavanje grafičke strukture slova .

Usvajanje grafičke strukture velikih i malih štampanih slova latinice realizovati u drugom polugodišu prvog razreda.

Prvo polugodište

Razvoj govora;
Priprema za usvajanje štampanih slova latinice

Usavršavanje tehnike i logike čitanja u okviru latiničnog pisma

Usavršavanje tehnike i logike čitanja

Vježbe izražajnog i stvaralačkog čitanja i izražavanja u okviru latiničnog pisma ;
Korektno samostalno čitanje tekstova štampanih latiničnim pismom;
Usavršavanje tehnike čitanja u okviru ćiriličnog pisma.

**I
RAZRED**

II

III

IV

Drugo polugodište

Ščitavanje i čitanje (pravilnost i razumijevanje pročitanog)

Vježbe čitanja (pravilnost, razumijevanje, brzina), uvođenje elemenata izražajnosti; Usavršavanje tehnike pisanja

Usvajanje štampanih slova ćirilice, vježbe ščitavanja i čitanja (pravilnost čitanja i razumijevanje)

Korektno samostalno čitanje tekstova štampanih latinicom;
Dalji rad na svim aspektima i kvalitetima čitanja tekstova štampanih ćiriličnim pismom;
Usvajanje pisanih slova ćirilice.

ULOGA I ZNAČAJ

Jezik je važan činilac u razvoju svakog ljudskog bića. Ima posebno naglašenu informativnu i komunikativnu vrijednost jer je zajednički za ljude koji žive u određenoj zajednici. Govor je aktivnost komunikacije pomoću jezika.

Razvoj dječijih govornih sposobnosti moguće je posmatrati u kontekstu usvajanja jezika. Govor se razvija govorom. Posredstvom programskih sadržaja ovog nastavnog predmeta razvijamo jezično osjećanje učenika, korektno vladanje rečenicom, razvijamo gramatičko-pravopisne aspekte i uvodimo ih u različite oblike usmenog i pismenog izražavanja.

Maternji jezik kao nastavni predmet je sistem jezičnog i književnog znanja. Program nastave jezika uključuje sadržaje nastave gramatike, pravogovora i pravopisa, sadržaje usmenog i pismenog izražavanja. A program nastave književnosti sadrži književna djela, osnove teorije književnosti i samostalno, izvanškolsko čitanje.

Jezik ima obrazovnu, odgojnu, funkcionalnu, komunikacijsku funkciju, ali je i moćno sredstvo djelovanja na pojedinca, grupe i zajednicu u cjelini.

Na funkcionalnoj razini jezik i govor utiču na psihološke i lingvističke sposobnosti: zapažanje i imenovanje bitnih elemenata, mogućnost poređenja, diferencijacije, pojmovnu distinkciju, uopštavanje, zaključivanje.

U prvom razredu bavimo se govorom djeteta i dalje radimo na razvijanju pojedinih kvaliteta usmenog govora.

Brojni su činioci koji utiču na kultivisanje govora: nivo govorne razvijenosti (kvalitet diskriminacije glasova i artikulacije, razvijenost i bogatstvo rječnika), prisustvo govornih smetnji i poremećaja, kvalitet govora u razredu i ukupnom okruženju, razvijenost individualnih programa, izbor sadržaja koji poticajno djeluju na govorni razvoj.

Govor je u osnovi komunikacije i ukupnog učenja. Važno je znati da nastava maternjeg jezika daje temeljna znanja iz jezika i književnosti, temeljnu pismenost u gramatičko-pravopisnom, stilskom, sadržajnom i kompozicijskom smislu. Ta znanja utiču na uspjeh u učenju i drugih nastavnih predmeta. Čitanje je sredstvo i metoda učenja. Ako dijete ima problema sa čitanjem – sigurno će se to odraziti na njegova postignuća u svim nastavnim predmetima. A neuspjeh obeshrabruje i rađa nove neuspjehe. Nastavu čitanja i pisanja nužno je posmatrati u kontekstu ukupnog napredovanja učenika i posvećivati joj onoliko pažnje koliko stvarno utiče na osvješćivanje smisla stalnog učenja. Čitanje i učenje su u osnovi komunikacije i sami su komunikacija. Samo pismen čovjek može djelovati efikasno, živjeti sa svrhom, radošću, punoćom i mudrošću.

ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI U PRVOM RAZREDU				
SPOZNAJNO PODRUČJE		AFEKTIVNO PODRUČJE		PSIHOMOTORIČKO PODRUČJE
Z N A N J A	Vještine i sposobnosti	Stavovi, vrijednosti	I n t e r e s i	
Šta čujem, a šta vidim? (glasovi i zvukovi, predmeti i bića)	sposobnost pravilnog i smislenog govora	život je vrijednost	Usmjereni prema:	Rukovanje priborom za pisanje i crtanje
slovo –glas	sposobnost pravilnog i jasnog izražavanja	znanje je važno	knjizi i znanju (čitanju i sadržajima koje nudi knjiga)	položaj tijela pri čitanju i pisanju
riječ-slog	sposobnost posmatranja i zapažanja bitnih elemenata	pismenost je važna za pojedinca i zajednicu (čitanje mi je potrebno da bih mogao učiti iz knjiga, a pisanje da bih kazao šta mislim u pisanoj formi)	lijepom u svim sadržajima, posebno u jeziku i književnosti)	koordinacija pokreta i prstiju i pokreta očiju
riječ –rečenica	sposobnost analize i sinteze	i iskustvo je važno u učenju	ljepoti kazivanja (usmena i pisana forma)	gipkost pokreta i estetika rukopisa
poznavanje štampanih slova latinice	sposobnost klasifikacije elemenata	priroda je otvorena knjiga iz koje mogu učiti Vrline ispravnog ponašanja /sklad misli, riječi i djela/	vlastitom napredovanju	brzina i tačnost u prepoznavanju oblika, struktura boja
ovo je priča	praćenje toka događaja u priči	nadzor nad govorom i ponašanjem	kreativnom izrazu	klasifikacija slova, slogova riječi
ovo je pjesma	uočavanje važnih pojedinosti	disciplina	potrebi učenja o načinima učenja	Čujem –pišem
lik u priči	uočavanje likova i njihovih osobina	odgovornost	prema poboljšanju kvaliteta komunikacije govorom	Poručujem simbolom, crtežom, kretnjom
ovo je dobro, a ovo nije dobro ponašanje	sposobnost zamišljanja situacija i ponašanja	marljivost	istraživanju, traženju kreativnijih rješenja	mimika, gest, pantomima neverbalna komunikacija u funkciji poruke
šta treba zapamtiti	sposobnost pravilnog i jasnog izražavanja	poštenje		
zašto je nešto lijepo, a nešto nije lijepo u sadržaju, postupku	Uočavanje slijeda, prvo, drugo.. sastavljanje plana	istinoljublje pravdoljublje		
riječ-značenje	sposobnost zaključivanja			
izbor riječi i rečenica	sposobnost samoevaluacije i evaluacije			
prihvatljivo neprihvatljivo u govoru				
Ovo govori pisac, a ovo lik iz priče				

<p>Specifične metode i postupci</p> <p>Glasovna analitičko-sintetička metoda</p> <p>globalna metoda</p> <p>Kombinovana metoda</p> <p>grupna obrada slova</p> <p>Monografska (povremeno i u individualnom programu)</p>	<p>Oblici jezičke/jezične i socijalne komunikacije</p> <p>Rad u grupi, ja s drugima i drugi samnom</p> <p>Rad u paru</p> <p>Kooperativni rad</p> <p>Frontalni rad</p> <p>Individualni rad</p> <p>Individualizirani rad</p> <p>Igraonice –maštaonice</p> <p>Igraonice-radionice</p> <p>Igraonice- pričaonice</p> <p>Individualni programi u učionici za sve</p>	<p>Komunikacijski Postupci</p> <p>Slušanje govora i čitanja</p> <p>- slušam i znam</p> <p>- slušam, doživljam izražavam</p> <p>- slušam i izražavam pokretom</p> <p>razgovor</p> <p>imitacija</p> <p>pričanje</p> <p>prepričavanje</p> <p>opis (perceptivni i doživljajni nivo), dodir mi kaže, osjećam , to mi liči na</p> <p>igra kao situacija , postupak i sredstvo</p>
--	---	--

PROGRAMSKI SADRŽAJI

Jezičko/jezično izražavanje (slušanje, govor i čitanje)

Vježbe **slušanja** uzornog književnog govora, čitanja, pripovijedanja; Prepoznavanje i imenovanje predmeta i bića, zapažanje osobina; Vježbe diskriminacije glasova; Vježbe artikulacije.

Razvijanje jezičkog/jezičnog osjećaja djece posredstvom spontane (nenamjerne) imitacije, svjesne (namjerne) imitacije, organiziranih usmjerenih imitacija, stvaralačke primjene (prepoznavanje i oponašanje glasova i zvukova, ritma), neverbalna komunikacija (gest, mimika, pantomima u komunikaciji i igranju uloga).

Razvijanje sluha za gramatičku ispravnost govora; Uočavanje značenja riječi; Razmišljanje o značenjima riječi; Riječ i promjena konteksta;

Bogaćenje rječnika, razvoj jezičnog stvaralaštva. (pričanje, razgovor, rekreativni razgovor, opis, dramatizacija, slika događaja kao podsticaj, niz slika (Vježbe tipa: Tišina mi je rekla; Muzika mi je šapnula; Stvaranje priče naizmjeničnim učešćem nastavnika i učenika; Ja sam voditelj i upoznaću vas; Sjedimo u krugu, mikrofon je moj i reći ću nešto lijepo o mom drugu, drugarici);

Razvijanje **spontanosti** govora (memorisanje/memoriranje i reprodukcija stihova, zagonetki, pitalica, brzalica).

Poticanje i razvijanje stvaralačke mašte i stvaralačkog mišljenja radi praćenja napredovanja u govoru, uspjeha u samostalnom sastavljanju rečenica, teksta, u dikciji: (Novo ime za dan, noć, olovku, knjigu, drvo, cvijet; Da sam vjetar; Poželim da vjetar odnese zauvijek; Želim da).

Razumijevanje sadržaja rečenica, teksta, nonsensnih iskaza i nonsensnih književnih tekstova, uspostavljanje logike u iskazima, pričama. Transformacija smislenog u besmisleni iskaz i obrnuto.

Humoristično/humorističko pričanje, prepoznavanje elemenata vedrine, mijeha, šale u priči, iskazu.

Vježbe stvaralačkog slušanja (izbacio bih iz priče, pozvao bih u priču, promijenio bih kraj priče, slušao sam i «vidim», zapamtio-ilustriram).

Kritičko slušanje: Nije tako u priči; Nije to rekao; Priča ne počinje tako;

Podsticaji kognitivnom, jezičnom/jezičnom, emotivnom i kreativnom razvoju: sadržaji posredne i neposredne stvarnosti, posebno sadržaji književnih tekstova

Grigor Vitez: Prepelica; Nasiha Kapidžić-Hadžić: Baka čisti put; Vesna Parun: Uspavanka za ježa;

Zehra Hubijar: Zeko i djeca; Gvido Tartalja: Kratkotrajna škola; Luko Paljetak: Gramatička česma; Narodna priča: Zekina Kućica; Bosiljka Letić – Fabri: Jesen

Filmske priče za djecu, TV-emisije su poticaji i sredstva u realizaciji svih sadržaja.

Priprema za usvajanje štampanih slova

Predvježbe za usvajanje velikih i malih štampanih slova latinice, ščitavanja i čitanja

Predmet- slika – riječ Riječ – glas; Glasovna analiza riječi (glas na početku, na kraju i u sredini riječi); Razvijanje fonematskog sluha i fonematskog kapaciteta. Riječ-rečenica (rečenica ima dvije riječi, tri ili više riječi). Riječi (duže i kraće, broj glasova). Rečenice (Zamjenjujemo riječ u rečenici, a da rečenica ne promijeni smisao) .

Usvajanje štampanih slova latinice (veliko i malo slovo na istom nastavnom satu). Ščitavanje i

pokušaji čitanja riječi, rečenica, kraćeg teksta (pravilnost razumijevanje pročitano, reprodukcija pročitano na osnovu detaljnih pitanja u usmenoj formi, ilustriranje).

Razvijanje sposobnosti povezivanja riječi u smislene cjeline (rečenice, nizove rečenica, kraće tekstove); Zamjena riječi u rečenici; Dopunjavanje rečenica, teksta.

Pisanje velikog slova na početku rečenice i tačke na kraju. Pisanje velikog slova u imenima ljudi .

INDIKATORI USPJEŠNOSTI

Koliko djeca doživljavaju školu kao svoj drugi dom, raduju se, maštaju i stvaraju; Da li je uočljivo napredovanje učenika u usvajanju znanja i vještina navedenih u definiranim ishodima učenja: učenici uspješnije govore i komuniciraju; Ispoljavaju interes prema knjizi i znanju, žele učiti; Znaju slova, pravilno čitaju jednostavnije riječi i rečenice, razumiju pročitano.

Razlike između inicijalne i finalne slike o znanjima, vještinama i ukupnim postignućima učenika je indikator uspjeha i nastavnikovog profesionalnog umijeća.

DIDAKTIČKO-METODIČKE NAPOMENE

U prvom razredu osnovne škole pažnja je usmjerena na razvoj govora i usmenog izražavanja, predvježbe za čitanje, ščitavanje, čitanje, razumijevanje pročitano i reprodukciju sa ili bez elemenata kreativnosti. Elementi svih prethodno navedenih područja uključeni su u programske sadržaje, ali bez naznačenih obaveza u pojmovnom smislu. Riječ je o šestogodišnjem djetetu koje vlada rečenicom sa približnom strukturom rečenice odraslih. Ovladalo je govorom i sistemom pravila bez poznavanja pravila. Savladana je većina padeža, predstoji usvajanje “finijih aspekata jezičkog sistema”. Oponaša s uspjehom ljude, životinje, bliska mu je dramska imitacija i aktivnosti koje podrazumijevaju promjenu, dinamiku. Sasvim je svjesno okruženja koje je bilo u njegovom iskustvu, ali će polaskom u školu u njegov život ući potpuno novi svijet i novi načini postavljanja zahtjeva.

Dijete će govorom u usmenoj formi izražavati misli osjećaje, raspoloženja, poručivati. Posredstvom govora ono traži mjesto u grupi i načine integriranja, odobrava ili se suprotstavlja. Govorom, jednostavno komunicira. U oblikovanju komunikacijskog sadržaja važni su: pravilnost, jasnoća, fluentnost, ali i efektnost izražavanja. U osnovi je ovakvog izražavanja adekvatan izbor riječi, strukturiranje rečenice, gramatička pravilnost, ukupna

artikulacija i organizacija. Uspješna komunikacija je načelo cjelokupnog rada u školi i snalaženja u životu. Ta nova situacija traži komunikacioni kontekst, komunikacijske situacije i adaptacioni okvir. S tim treba računati. Prvi mjesec je mjesec snalaženja, traženja sebe među drugima i s drugima. To vrijedi za sve nastavne predmete i obaveze u njima. Zato je moguće planiranjem sadržaja uspostaviti tematske krugove, obezbijediti međusobno prožimanje, ali ne i preklapanje sadržaja.

Od prvog dana nastavnik će koristiti dječiju radoznalost, otvorenost, dinamičnost i usmjeravati ukupnu aktivnost prema novim spoznajama i drugim segmentima koji su sastavni dijelovi programa. Dijete oponaša nastavnika, spontano usvaja lekseme iz nastavnikovog govora. Za sve vidove slušanja važan je sadržaj, priča i način pričanja, prezentacije i uživanje u situaciju.

Djetetu je bliska igra. Na ovom je uzrastu važno imati u vidu da je mnoge sadržaje moguće realizirati u igri i kroz igru. Igra je u funkciji ostvarivanja nastavnih ciljeva. Nastavnik bi morao razumijevati smisao svih aktivnosti, a ne prihvatati slijepo bilo čije sugestije. Dijete zna i može veoma pažljivo slušati pod uvjetom da je nastavnikova priča živa i zanimljiva. Igra ne smije biti sama sebi svrha. Dijete se veoma lijepo igra i bez nas. U uslovima školskog učenja na jednoj su strani učenici, na drugoj sadržaji. Između su načini posredovanja. Igra je sredstvo i metod pri ostvarivanju odgojno-obrazovnih ciljeva. A u igri su primjenjive sve nastavne metode, ali u kombinaciji: pričanje i objašnjavanje, metode koje podrazumijevaju upotrebu teksta, ilustracija, kao i specifične metode (globalna, glasovna analitičko-sintetička, kombinovana).

Važno je da učenici **ne usvajaju** pravila i definicije. Na bazi slušanja formira se osjećaj za pravilnost, normu, standard.

U učenju su važna emocionalna stanja. Prisustvo ili odsustvo ljubavi i razumijevanja, strah, napetost, mogu usporiti ili ubrzati govorni razvoj i dovesti do napretka, ili izazvati teškoće.

Ako dijete nema razvijenu glasovnu osjetljivost, ako zamjenjuje glasove, dodaje, izostavlja, ili ima drugi problem nastavnik će strpljivim i upornim radom pokušati otklanjati smetnje. Važno je da ne «osvješćuje» teškoću kao takvu. Nastavnik ne smije pokazivati zabrinutost.

U prvoj polovini prvog polugodišta učenici ne usvajaju slova i čitanje.* To je vrijeme predviđeno za govorni razvoj. Nastavnik će koristiti oblike izražavanja i vježbe primjerene šestogodišnjem djetetu (prepričavanje na osnovu detaljnih pitanja, opisivanje na nivou opažanja svojstava predmeta i bića uz angažovanje svih čula, razgovor, pa i raspravljanje o pitanjima koja su njima važna, pričanje o sadržaju slika.)

Ne zahtijevajte od djeteta da preslikavaju grafičke strukture slova jer je to besmislena aktivnost. Motoriku šake dijete može vježbati na smislenim sadržajima. U drugom polugodištu uključite slovo kao znak.

Treba imati na umu činjenicu da je učenje socio-kulturni, ali i kognitivni i krajnje lični fenomen. Ta saznanja treba usmjeriti prema individualizaciji ukupnog rada.

MATEMATIKA

1. RAZRED

MATEMATIKA – I RAZRED

68 nastavnih sati

OBRAZLOŽENJE:

- *U okviru tematske cjeline Upoređivanje, procjenjivanje i mjerenje veličine predmeta, ne realiziraju se nastavne jedinice*
 - *Upoznati i imenovati jedinice za pojedine veličine*
 - *Procjenjivanje rezultata mjerenja, poređenje dobivenih rezultata sa predviđenim rezultatima*

ULOGA I ZNAČAJ

Nastavni predmet «Matematika», posebno danas, u eri dinamičnog znanstvenog i tehničko tehnološkog razvoja, te opće kompjuterizacije, ima bitan značaj i ulogu u odgoju i obrazovanju mlade generacije i njihovom pripremanju za budući život i rad. Nastava matematike predstavlja glavni segment cjelokupnog općeg obrazovanja i temelj razvoja cjelovite ličnosti učenika jer daje značajan doprinos u sveukupnim učeničkim postignućima (obrazovnim, odgojnim i funkcionalnim).

Obrazovna uloga sastoji se u usvajanju programom propisanih matematičkih sadržaja; funkcionalna se ogleda u njenom velikom utjecaju na razvoj općih intelektualnih sposobnosti (pamćenja, pažnje, rasuđivanja, logičko, stvaralačko i kreativno mišljenje...), a odgojna uloga se ogleda u njenom utjecaju na razvoj pozitivnih crta učeničke ličnosti (tačnost, preciznost, urednost, upornost).

Matematički nastavni saržaji zbog svoje egzaktnosti i logičke strukture upravo pogoduju razvoju intelektualnih i stvaralačkih sposobnosti učenika, kao i razvoju gore navedenih pozitivnih crta ličnosti, te pomažu pri izučavanju drugih nastavnih predmeta – moje okoline, likovne kulture, fizike, hemije itd.

CILJEVI I ZADACI

Cilj nastave matematike u prvom razredu devetogodišnje osnovne škole je odgajanje i obrazovanje učenika na temelju formiranja osnovnih matematičkih pojmova i usvajanju sadržaja kao što su uspoređivanje predmeta po osobinama i uzajamnom položaju (odnosu), mjerenje veličina, mjerne jedinice, prirodni brojevi do 10, relacije među njima, te operacije sabiranja i oduzimanja.

PROGRAMSKI SADRŽAJI

1. USPOREĐIVANJE, PROCJENJIVANJE I MJERENJE VELIČINE PREDMETA (10 SATI)

- a) Uspoređivanje predmeta po boji, duljini, visini, širini, debljini
- b) Blizu, daleko, lijevo, desno, ispred-između-iza, ispod-na-iznad, uspravno-koso-vodoravno
- c) Odnos među predmetima i veličina predmeta
- d) Mjerenje veličina

2. PREDMETI OBLIKA LOPTE (KUGLE), KOCKE, VALJKA I PIRAMIDE (6 sati)

- a) Upoznavanje predmeta oblika lopte, kocke, valjka i piramide, imenovanje oblika i uočavanje njihovih sličnosti i razlika

3. RAVNE I ZAKRIVLJENE PLOHE (POVRŠI), LIKOVI I LINIJE (CRTE) (10 sati)

- a) Likovi oblika kruga, trokuta, pravokutnika i kvadrata
- b) Otvorene i zatvorene ravne i krive linije (crte); unutrašnjost i spoljašnjost (vanjština), unutra – na – izvan
- c) Tačke kao presjeci linija (sjecišta)

4. SKUPOVI, BROJEVI, RELACIJE I OPERACIJE (44 sata)

- a) Primjeri skupova, označavanje
- b) Članovi skupa, pridruživanje elemenata dvaju skupova, brojnost
- c) Brojevi od 1-3
- d) Uspoređivanje brojeva ($<$, $>$, $=$, \neq)
- e) Brojevi 4 i 5
- f) Prethodnik i sljedbenik, opadajući i rastući brojni niz (predstavljanje na brojnoj liniji)
- g) Redni brojevi od 1-5
- h) Zbrajanje i oduzimanje
- i) Broj 0
- j) Brojevi od 6-9
- k) Broj 10
- l) Redni brojevi od 1-10

OČEKIVANI REZULTATI (ISHODI) UČENJA

1. USPOREĐIVANJE, PROCJENJIVANJE I MJERENJE VELIČINE PREDMETA

- Uspoređivanjem otkriti sličnosti i različitosti prema osobinama i uzajamnom položaju predmeta
- Procjenjivanje veličine predmeta na temelju vizualne percepcije i odnosa među predmetima
- Upoznati čime mjerimo (pedalj, stopa, metar, linijar, štap, termometar, vaga, sat)
- Mjeriti to znači upoređivati

2. PREDMETI OBLIKA LOPTE, KOCKE, VALJKA I PIRAMIDE

1. Promatranjem predmeta iz svoje okoline upoznati i imenovati oblike lopte, kocke, valjka i piramide
2. Uočiti sličnosti i različitosti među njima
3. Prepoznati da predmeti iz životnog okruženja imaju sličnosti i različitosti sa geometrijskim oblicima

3. RAVNE I ZAKRIVLJENE PLOHE (POVRŠI), LIKOVI I LINIJE (CRTE)

- Promatranjem prepoznati ravne i zakrivljene plohe (površi), likove, otvorene i zatvorene linije (njihovu unutrašnjost i spoljašnjost)
- Upoznati tačku kao presjek linija
- Grafičko predstavljanje tačke

4. SKUPOVI, BROJEVI, RELACIJE I OPERACIJE

- Osposobiti učenike za promatranje skupova u neposrednoj okolini
- Upoznati učenike sa postupkom pridruživanja
- Usvojiti izraz «pripada» i «ne pripada» skupu, «element skupa» i «nije element skupa»
- Zapažati i identificirati skupove iste i različite brojnosti
- Upoznati brojeve od 1 – 9
- Upoređivati brojeve (već od broja 3), upoznati i primijeniti izraze «manje», «veće», «jednako» i «nejednako» i oznake $>$, $<$, $=$, \neq
- Upoznati učenika sa pojmovima «prethodnik» i «sljedbenik» (već od broja 5)
- Identifikovati sabiranje kroz aktivnosti dodavanja, spajanja i grupiranja
- Usvajanje izraza «plus» i oznake «+»
- Identifikovati oduzimanje kroz aktivnosti smanjenja, uzimanja i odvajanja
- Usvajanje izraza «manje» i oznake «-»
- Preko konkretnih primjera navesti učenike da zaključe da se zbir neće promijeniti ako sabirci zamijene mjesta i da su sabiranje i oduzimanje suprotne računске operacije
- Nula, veza sabiravanja i oduzimanja, brojnost praznog skupa
- Prepoznati da je desetica skup od 10 jedinica i upoznati učenika s načinom bilježenja broja 10
- Osposobiti učenike da sabiraju i oduzimaju na različite načine (korištenjem tabela i brojevnog pravca, pravilna interpretacija jednostavnijih grafikona) u okviru prve desetice
- Kroz primjere iz svakodnevnog života upoznati redne brojeve
- Rješavanje tekstualnih zadataka u okviru prve desetice*

SADRŽAJ	BROJ SATI	ZNANJE	SPOSOBNOSTI	VRIJEDNOSTI, STAVOVI, PONAŠANJE	AKTIVNOSTI UČENIKA	AKTIVNOSTI NASTAVNIKA
<p>I Uspoređivanje, procjenjivanje i mjerenje veličine predmeta</p> <p>- Uspoređivanje predmeta po boji, duljini, visini, širini, debljini</p> <p>- Blizu, daleko, lijevo, desno, ispred-između-iza, ispod-na-iznad, uspravno-koso-vodoravno</p> <p>- Odnos među predmetima i veličina predmeta</p>	10 sati	<p>Razlučivanje (razlikovanje) predmeta po boji, duljini, širini...</p> <p>Orijentacija u prostoru (blizu-daleko, lijevo-desno...)</p> <p>Procjenjivanje međusobnog odnosa predmeta i njihove veličine</p>	<p>Sposobnost korištenja matematičkog jezika i simbola ,</p> <p>Samostalno i timsko formuliranje zaključaka</p> <p>Razvijanje sposobnosti za komunikaciju, razmjenu informacija i iskustava</p> <p>Sposobnost kritičkog vrednovanja vlastitih postignuća (ishoda znanja) i uspoređivanje sa rezultatima drugih (par, tim, razred...)</p> <p>Sposobnost da se greška doživljava kao stimulans za nove pokušaje iznalaženja rješenja, a ne kao kočnicu u daljem radu</p>	<p>Razvijanje svijesti o potrebi procjenjivanja, mjerenja i računanja, kao i njihovom značaju u svakodnevnom životu.</p> <p>Razvijanje interesa i smisla za kolektivne igre i zajedništvo kao faktora koji utiču na formiranje pozitivnih crta ličnosti.</p> <p>Razvijanje pozitivnog stava, ponašanja i sklonosti za otkrivanje, istraživanje i rješavanje problema kroz igru i zabavu.</p>	<p>Kroz jednostavnije i složenije aktivnosti i igre učenici:</p> <p>Učestvuju u svim etapama rada;</p> <p>Razlikuju predmete po boji, duljini i širini;</p> <p>Prostorno se orjentišu (u otvorenom i zatvorenom prostoru);</p> <p>Procjenjuju međusobne odnose predmeta,</p>	<p>Planira i organizira, koordinira, prati, reagira, upućuje, pomaže i korigira.</p> <p>Tematski povezuje sadržaje.</p> <p>Uključuje roditelje i druge uposlene u školi u realizaciju programskih sadržaja.</p> <p>Permanentno prati napredovanje učenika.</p> <p>Potiče samostalnu i timsku istraživačku i kreativni rad učenika.</p>
<p>II Predmeti oblika lopte, kocke, valjka i piramide</p> <p>- Upoznavanje predmeta oblika lopte, kocke, valjka i piramide</p> <p>- Imenovanje oblika</p>	6 sati	<p>Imenovanje i razlikovanje predmeta po obliku</p> <p>Zapažanje, prepoznavanje sličnosti i različitosti predmeta iz neposrednog okruženja sa geometrijskim oblicima</p>			<p>- razlikuju i imenuju predmete po obliku</p> <p>- samostalno uočavaju, prepoznaju i definišu</p>	

<p>III Ravne i zakrivljene plohe (površni), likovi i linije (crte)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Likovi oblika kruga, trokuta i pravokutnika - Otvorene i zatvorene ravne i krive linije (crte); unutrašnjost i spoljašnjost (vanjština), unutra – na - izvan - Tačke kao presjeci linija (sjecište) 	10 sati	<p>Prepoznavanje i razlikovanje likova datih oblika</p> <p>Razlikovanje vrste linija, unutrašnjost i spoljašnjost zatvorene linije;</p> <p>Identifikovanje i označavanje tačke gdje se linije presjecaju</p>			<ul style="list-style-type: none"> - uočavaju različite linije, unutrašnjost i spoljašnjost zatvorenih linija, sjecište linija 	
<p>IV Skupovi, brojevi, relacije i operacije</p> <ul style="list-style-type: none"> -Primjeri skupova, označavanje - Članovi skupa, pridruživanje elemenata dvaju skupova, brojnost - Brojevi od 1-3 - Uspoređivanje brojeva ($>$, $<$, $=$, \neq) - Brojevi 4 i 5 - Prethodnik i sljedbenik, opadajući i rastući brojni niz (predstavljanje na brojnoj liniji) -Redni brojevi od 1-5 - Zbrajanje i oduzimanje - Broj 0 - Brojevi od 6-9. Cifre (znamenke) od 0-9 - Broj 10 - Redni brojevi od 1-10 	44 sata				<ul style="list-style-type: none"> - imenuju različite skupove predmeta i bića iz bliže i dalje okoline - čitaju i zapisuju brojeve do 10 - predstavljaju odnose među brojevima - identifikuju prethodnika i sljedbenika - sabiraju i oduzimaju do 10 rješavajući konkretne zadatke 	

GLAVNI ISHODI UČENJA

Znanje i razumijevanje:

Učenici će znati koristiti matematički jezik, rješavati opće primjerene matematičke i logičke zadatke, prepoznati podatke (koji su poznati, a koji nepoznati), aritmetičke probleme rješavati numeričkim operacijama, verbalizirati proces i tačno izražavati odgovor. Učenik treba postati svjestan da može koristiti matematiku za bolje upoznavanje stvarnosti i njenu primjenu u svakodnevnom životu.

Razvijat će sposobnosti:

Logičke sposobnosti kroz igru, ulaganjem misaonih napora pri rješavanju određenih matematičkih situacija i njihovim povezivanjem sa iskustvima iz vlastitog života .

Sve je slovo – sve je broj!

Vrijednosti i stavovi:

Dijete bi trebalo biti osposobljeno za samostalni rad, rad u parovima, manjim i većim grupama i da pri tome pokazuje odvažnost u otkrivanju i istraživanju novog i nepoznatog, da poštuje pravila, vrednuje lične i stavove drugih, da razvija sposobnost komunikacije i timskog rada.

INDIKATORI USPJEŠNOSTI

- Da znaju prepoznati i imenovati oblike u neposrednoj okolini
- Da s radošću rješavaju zadatke
- Znanju rješavati problemske zadatke koji se odnose na sabiranje i oduzimanje u okviru prve desetice

Do indikatora uspješnosti dolazimo primjenom:

- praktičnih radova
- zadataka objektivnog tipa i drugih oblika vrednovanja
- portfolija kao pokazatelja aktivnosti u učenju i usvojenosti matematičkih sadržaja

STRATEGIJE NASTAVE I UČENJA (DIDAKTIČKO – METODIČKE NAPOMENE)

U nastavi matematike smatramo kao najidealniju kombinaciju tradicionalnih i savremenih metoda i oblika rada. Zagovaramo tzv. kognitivistički pristup koji podrazumijeva razvijanje konceptualnih znanja i smisljeno usvajanje kognitivnih shema (konceptata), umjesto dosadašnjeg asocijativnog pristupa koji inzistira na vježbanju (usvajanju) postupaka. Sadržaje iz matematike treba tematski povezivati sa nastavom drugih predmeta. Uvažavajući individualne sposobnosti učenika, u nastavi matematike primijenjivati diferencirani pristup izboru sadržaja i načina rada.

MOJA OKOLINA

1. RAZRED

MOJA OKOLINA - I RAZRED

68 nastavnih sati

**Obrazloženja o svim promjenama u NPP se nalaze ispod tabele*

UVOD

Nastavni program MOJA OKOLINA integriše aspekte proučavanja prirode i društva, potrebnih za uvođenje učenika u razumijevanje svijeta koji ga okružuje. U fokusu pažnje su znanje o prirodi i čovjeku, znanje o načinima rada u nauci i razvoj sposobnosti korištenja tih znanja, da bi se utvrdili stavovi o pitanjima koji se tiču okoline, zdravlja i međuljudskih odnosa, na način primjeren uzrastu i interesima djeteta.

Da bi se realizacija nastavnog programa što više usmjerila na ishode učenja, tj. na ono što bi učenici trebali znati i umjeti nakon završetka prvog razreda, uz didaktičko- metodičke upute je data njihova detaljnija razrada (specificirana u odnosu na znanje i razumijevanje učenika, razvoj njegovih sposobnosti, vrijednosti, stavova i ponašanja, te aktivnosti učenika i nastavnika). Ovaj dio programa treba da olakša nastavniku planiranje nastave sve do nivoa nastavnog sata.

Šire informacije o organizaciji nastave i strategijama učenja, ocjenjivanju i stručnoj spremi i profilu nastavnika date su u okviru zajedničkog dijela nastavnih programa i planova.

ULOGA I ZNAČAJ PREDMETA

Nauka pruža jasan pogled i način razmišljanja o svijetu. Proučavanje nauke pomaže učenicima da ispituju utjecaj naučnog znanja na vlastiti život i primjenu tog znanja u vlastitom okruženju i zajednici. Ono također pruža učenicima priliku da postanu osobe koje samostalno uče i promovira razvoj njihovih stavova prema nauci i okruženju.

U okviru predmeta MOJA OKOLINA, učenici opažaju, istražuju i postavljaju pitanja o školi, porodici i okolini kao važnim mjestima njihovog života i razvoja, živim bićima, tvarima i društvenim i prirodnim pojavama i procesima. Oni rade zajedno u prikupljanju dokaza i materijala pomoću kojih traže odgovore na ta pitanja, povezujući to sa jednostavnim naučnim idejama i postupcima. Pri tome oni izvode oglede i koriste jednostavan naučni jezik za saopćavanje ideja i prepoznaju uvjete za sopstvenu sigurnost, sigurnost drugih i zdrav način života.

Proučavanje predmeta MOJA OKOLINA olakšava kasniji proces sticanja akademskih znanja iz oblasti prirodnih i društvenih nauka, kao i odgovarajućih tehničkih i tehnoloških znanja

CILJ

Razvoj dječjih potencijala i radoznalosti kroz aktivan odnos i komunikaciju sa sredinom koja ga okružuje, uz uvažavanje individualnosti učenika.

ZADACI

- Upoznavanje živog i materijalnog svijeta kroz igru i učeniku primjerene aktivnosti istraživačkog, logičkog i praktičnog karaktera, kroz aktivnu komunikaciju i odnos prema sadržajima učenja u neposrednoj okolini
- Podsticanje i razvijanje stvaralačke mašte i stvaralačkog mišljenja.
- Osposobljavanje za sigurnost u saobraćaju.
- Osposobljavanje za kulturu komunikacije sa odraslima i vršnjacima u socijalnom okruženju i podsticanje razvoja socio-emotivne inteligencije
- Razvijanje kulturnih, radnih i higijenskih navika i njihovo njegovanje
- Razvijanje ekološke svijesti i kulture, osposobljavanje za primjenu ekoloških znanja u neposrednoj okolini i svakodnevnom životu.

SADRŽAJ

1. SREDINA U KOJOJ ŽIVIM

- 1. 1. Škola**
- 1. 2. Ja na putu od kuće do škole**
- 1. 3. Moja porodica/obitelj**
- 1. 4. Moje mjesto i okolina**

2. PRIRODA

- 2. 1. Vrijeme:**
- 2. 2. Biljke i životinje:**
- 2. 3. Čovjek i priroda**
- 2. 4. Naše tijelo**

MOJA OKOLINA					
SADRŽAJ	ZNANJE I RAZUMIJEVANJE	ŠPOSOBNOSTI	VRIJEDNOSTI, STAVOVI, PONAŠANJE	AKTIVNOSTI UČENIKA	AKTIVNOSTI NASTAVNIKA (ORGANIZACIJA I METODE NASTAVE I UČENJA, OCJENJIVANJE)
SREDINA U KOJOJ ŽIVIM					
<p>ŠKOLA</p> <p>Ja u školi Kako da učimo. Udžbenici i pribor – upotreba i čuvanje (sadržaj prebačen iz II razreda) Školska zgrada Ime (naziv škole), Prostorije u školi, Uposlenici u školi, Škola kao organizirana zajednica, pravila ponašanja Prava djeteta Higijena u školi</p>	<p>Učenici/ce znaju: Ime škole, učitelja/ice, drugova u razredu i šire,</p> <p>Razumiju pravila ponašanja i rada u školi, da je škola organizirana zajednica u kojoj se zna ko šta radi,</p> <p>Imenovati prostorije u školi i njihovu namjenu, (gdje se ko nalazi, šta radi i zašto),</p> <p>Da je u čistom radnom prostoru prijatnije raditi i boraviti</p>	<p>Učenici/ce mogu: Prepoznati uposlenike u školi, učenike/ice u odjeljenju i šire, Komuniciraju sa drugovima, nastavnikom/icom i ostalim uposlenicima u školi, Posmatranje dešavanja u školi: šta, kako, zašto, Samostalno pronalaženje učionice i ostalih prostorija u školi, Uzajamno potpomaganje i saradnja, Pozdravljanje starijih, nastavnika/ica i drugih uposlenika u školi, Održavanje higijene radnog prostora</p>	<p>Stvaranje pozitivne slike o školi i školskoj zajednici, Život i rad u školi se odvija po striktno definiranim pravilima, Razvijanje pozitivne slike i pozitivnog stava o sebi, Razvijanje svijesti da smo član organiziranog društva i da se ponašamo po određenim pravilima, Razvijanje svijesti o obavezama i njihovom ispunjavanju, Sam i zajedno sa ostalim učenicima, Održavanjem higijene radnog prostora, razvijanje svijesti o ekologiji</p>	<p>Redovan i blagovremen dolazak u školu, pronalazak učionice i mjesta u njoj, Interakcija u odjeljenju Ponašanje po pravilima, Provedba discipline i higijene u školi, Pozdravljanje uposlenih u školi, Međusobno pozdravljanje, Pozdravljanje nastavnika/ca, Održavanje higijene radnog prostora. Simulacione igre</p>	<p>Planira, osmišljava igre i interakcijsko učenje Komunicira sa učenicima/cama, diskutuje, upućuje učenike/ce na izvore znanja.</p> <p>Uključuje roditelje i druge uposlene u školi u realizaciju programskih sadržaja,</p> <p>Nastavnikova procjena individualnog napretka učenika, motiviranje učenika/ca za rad,</p>
<p>UČENIK U SAOBRAĆAJU Ja u saobraćaju, Put od kuće do škole, Ulica, pješačka staza, pješački prijelaz (zebra), Pravila kretanja putem (ulicom) bez trotoara i ulicom sa trotoarom, Semafor,</p>	<p>Imenovanje svog naselja i ulice, Prepoznavanje pješačkog prelaza (zebre) kao mjesta na kojima se jedino može preći ulica, Pravilno kretanje ulicom bez i sa trotoarom, Prepoznavanje semafora i značenje boja svjetlosti na semaforu kao</p>	<p>Opisivanje puta od kuće do škole, Raspoznavanje i razlikovanje sredstava za prevoz roba i ljudi, Samostalan i bezbjedan dolazak u školu koristeći najsigurniji i najkraći put, Korištenje pješačkog prelaza (zebre), za prelazak ulice</p>	<p>Razvijanje svijesti o saobraćaju kao grani privrede koji se odvija po striktno utvrđenim pravilima, Poštivanje saobraćajnih znakova i propisa, Razvijanje poštovanja prema starijima i invalidima, ustupanje</p>	<p>Praktičan rad van škole, zajedničko i pojedinačno kretanje ulicom, prelazak preko ulice, Imenovanje saobraćajnih znakova, Prelazak ulice na znak zelenog svjetla i na znak policajca koji reguliše saobraćaj,</p>	<p>Posmatra i prati učenika u saobraćaju Direktno učešće sa učenicima u saobraćaju, Osmišljava, priprema i organizira igre u učionici vezane za saobraćaj, Rukovodi, upućuje, pomaže... Simulacije na kompjuteru</p>

<p>Saobraćajni znaci na putu od kuće do škole, Vozila javnog prevoza i ponašanja u tim vozilima, Stajališta sredstava javnog prevoza, Raskrsnica, prije raskrsnice</p>	<p>sredstvu za regulisanje saobraćaja na raskrsnicama, Prepoznavanje vozila javnog prevoza, samostalno i bezbjedno prelaženje ulice, Raspoznavanje saobraćajnih znakova koji se nalaze na putu od kuće do škole</p>	<p>Korištenje trotoara za kretanje ulicom sa trotoarom i kretanje lijevom stranom ulice bez trotoara</p>	<p>mjesta starijima i invalidima, Kultura ponašanja u vozilima javnog prijevoza, Razvijanje svijesti o kulturi ponašanja u saobraćaju</p>	<p>Modeliranje saobraćajnih sredstava od različitih materijala u učionici, Crtanje saobraćajnih znakova kao jednostavnih simbola, Crtanje raskrsnica, zebri, (prva znanja iz kartografske pismenosti) Prikladne igre u učionici. Rasprave o ponašanju u pojedinim situacijama, Izrada maketa</p>	<p>Organizira praktične vježbi na ulici i raskrsnici Sarađuje sa roditeljima i saobraćajnom policijom</p>
<p>PORODICA/OBITELJ Moja porodica i njeni članovi (majka, otac, brat, sestra, nana (nena, baka), djed, Ja u porodici; sin, kći, brat, sestra, unuk, unuka Život i rad u porodici, zaduženja i obaveze, Porodica kao organizirana zajednica se ponaša po jasno utvrđenim pravilima, Porodica živi u kući (stanu), Namještaj u stanu, higijena u stanu, rukovanje kućanskim aparatima...</p>	<p>Imenovanje članova uže i dalje familije, Razlikovanje krvnih odnosa u porodici/obitelji; roditelji, djeca, unuci, braća, sestre... Imenovanje zanimanja članova uže porodice Rukovanje jednostavnim kućanskim aparatima, (nepravilno rukovanje i nepravilni kućanski aparati mogu biti opasni po život)</p>	<p>Poređenje porodica, uočavanje sličnosti i razlika , diskusije Poštovanje članova uže porodice, Identifikuje i njeguje odnose u porodici. Ispunjava svoje obaveze samostalno ili uz pomoć nekoga od članova porodice, Uočavanje opasnosti od neispravnih kućanskih aparata</p>	<p>Razvijanje pozitivnog mišljenja o porodici, osjećaja pripadnosti porodici, o samom sebi, Razvijanje povjerenja i samopouzdanja, Porodica kao uređena zajednica u kojoj se svako ponaša prema pravilima, Poštivanje članova porodice, Poštivanje kućnog reda.</p>	<p>Pomoć u porodici, Održavanje higijene doma i lične higijene, Prigodne igre (uloge članova porodice), Crtanje porodičnog stabla, Pomaganje članovima porodice Prezentacija crteža, fotografija Rukuje jednostavnim kućanskim aparatima, Izrada maketa namještaja,</p>	<p>Osmišljavanje prigodnih igara za interaktivno učenje, Posjeta porodici, Rukovođenje aktivnostima učenika, Demonstracija rukovanja kućanskim aparatima, Procjena interesovanja i napretka učenika, razvijanje kreativnosti i radnih i higijenskih navika kod učenika</p>
<p>MOJE MJESTO I OKOLINA Moje mjesto je grad/selo;</p>	<p>Imenovanje mjesta u kojem živimo, Razlikovanje grada od sela,</p>	<p>Razlikovanje grada od sela, Opisivanje grada i sela Kultura ponašanja na javnom mjestu,</p>	<p>Razvoj svijesti o položaju u društvu, Razvijanje pozitivnih stavova</p>	<p>Crtanje mjesta i okoline, Pravljenje zajedničke makete mjesta, Posjeta najznačajnijim objektima u mjestu, kulturnim i javnim</p>	<p>Osmišljavanje i realizacija simulacionih igara za djecu, Pripremanje i vođenje djece kroz aktivnosti dijaloga i interakcije,</p>

<p>razlika između grada i sela Mjesto kao uređena zajednica ljudi, Moje mjesto je brdovito/ravničarsko, Život i rad ljudi u mjestu, *FAKULTATIVNI SADRŽAJI Prirodne ljepote u mjestu, - obilazak Posjeta tvornici, ambulanti, trgovini, radionici, ambulanti – u gradu, ili, poljoprivrednom dobru ili gazdinstvu na selu, njivi, oranici livadi, značajnom objektu)</p>	<p>Opisivanje mjesta sa isticanjem najznačajnijih objekata Imenovanje značajnijih objekata u mjestu, Imenovanje prirodnih bogastava</p>	<p>Ponašanje u zgradi i u kući, Poštivanje pravila ponašanja</p>	<p>prema mjestu stanovanja, Razvijanje pozitivnog ponašanja, Razvoj svijesti o očuvanju životne sredine. Razvijanje pravilnog odnosa prema mjestu, znamenitostima mjesta i prirodnim ljepotama, očuvanje prirodnih ljepota</p>	<p>ustanovama, posjeta drugom mjestu</p>	<p>Pomoć učenicima u samostalnom i grupnom radu. Procjenjuje učenička postignuća, podstiče kreativnost, Saradnja sa lokalnom zajednicom</p>
--	---	--	--	--	---

PRIRODA					
SADRŽAJ	ZNANJE I RAZUMIJEVANJE	ŠPOSOBNOSTI	VRIJEDNOSTI, STAVOVI, PONAŠANJE	AKTIVNOSTI UČENIKA	AKTIVNOSTI NASTAVNIKA (ORGANIZACIJA I METODE NASTAVE I UČENJA, OCJENJIVANJE)
SREDINA U KOJOJ ŽIVIM					
VRIJEME Dan i dijelovi dana /dan-noć) sedmica, mjesec godina, Godišnja doba,	Imenovanje dijelova dana, Imenovanje dana u sedmici, Imenovanje mjeseci u godini i njihovo trajanje, Imenovanje godišnjih doba, njihovo trajanje i karakteristike	Razlikovanje dijelova dana, i dana u sedmici, imenovanje mjeseci, Praćenje promjena u prirodi u godišnja doba (imenovanje godišnjih doba prema vremenskim prilikama) i bilježenje Posmatranje vremena tokom dana, bilježenja podataka i njihovo predstavljanje (tabela, grafikon)	Razvijanje pozitivnih stavova i mišljenja o prirodnom okruženju, razvijanje ekoloških stavova, pozitivnih navika, ponašanje u skladu sa godišnjim dobima.	Istraživačke aktivnosti u prirodi Izrada zidnih panoa, (lente vremena); bilo je...sada je...biće... Odijevanje prema vremenskim prilikama, Čuvanje zdravlja,	Vodi aktivnosti učenika, usmjerava, pokazuje, demonstrira Pridružuje se tematskom planiranju u uvezuju sa drugim predmetima Koristi kompjuterske simulacije prognoziranja vremena,
BILJKE I ŽIVOTINJE Istraživačke aktivnosti u prirodi Razlika između biljaka i životinja, Životinje iz bližeg okruženja Promjene na biljkama i životinjama u različita godišnja doba, Koristi od biljaka i životinja, Domaće i divlje životinje, kućni ljubimci, mladunčad životinja, (naročito domaćih) Uloga i značaj vode i svjetlosti za živi svijet	Biljke i životinje zajedno čine živu prirodu, Na biljkama nastaju promjene u različita godišnja doba, Biljke i životinje su korisne i zato ih uzgajamo, Imenovanje pojedinih biljaka i životinja iz bližeg okruženja i njihove osobine Prepoznavanje i imenovanje lista, cvijeta, stabla i korijena kod cvijetnih biljaka	Razlikovanje biljaka od životinja, Imenovanje biljaka i životinja iz okruženja, Uočavanje promjena na biljkama i životinjama u različita godišnja doba, Grupisanje živih bića prema vidljivim sličnostima i razlikama	Razvijanje pozitivnog odnosa prema biljnom i životinjskom svijetu, Razvoj ekološke svijesti i svijesti o korisnosti postojanja biljnog i životinjskog svijeta, Ko voli životinje voli i ljude Razvija ljubav prema prirodi i čuvanju okoline	Uzgoj kućnog cvijeća, kućnih ljubimaca, Posjeta zoološkom vrtu, posjeta polj. dobru ili plateniku, prikupljanje prirodnih materijala iz prirode koji mogu koristiti u radu, Čišćenje školskog vrta ili okolice škole, Uzgoj cvijeća u školskom dvorištu. Skupljanje i sređivanje uzoraka i zbirki Ogledi sa vodom vazduhom, biljkama...	Pripremanje učenika za posjete i izlaske u prirodu, Osposobljavanje učenika za uočavanje promjene na biljkama i životinjama u različita godišnja doba, bilježenje, prikupljanje materijala, rukovodi radom učenika, izradi zidnog kalendara. Upućuje učenike na korištenje TV, kompjutera, i dr. didaktičkih materijala

Ogledi sa biljkama, vodom i svjetlosti					
NAŠE TIJELO Svijest o mom tijelu, Higijena, Sredstva za higijenu Ishrana Očuvanje zdravlja	Razlikovanje dječaka od djevojčica i njihove karakteristike, Čistoća je pola zdravlja, Ličnu higijenu održavamo redovno, Imenovanje sredstva za ličnu i drugu higijenu i Imenovanje raznovrsne hrane i razlikovanje zdravog, od nezdravog	Održavanje lične higijene, Korištenje sredstava za ličnu higijenu, Pravilna upotreba pribora za upis, pravilna ishrana.	Razvijen gender stav u okruženju, Pomaganje drugaricama i drugovima, starijima i slabijima, Redovno održavanje lične higijene, higijene prostora u kojem boravimo i radimo i higijene okoline, razvoj ekološke svijesti, pravilnog odnosa prema okruženju. Pomoć u kućanskim i drugim poslovima, Pravilna ishrana je garant dobrog zdravlja.	Poštivanje drugarica u učionici, Redovno održavanje lične higijene, Izrada jelovnika, rasporeda zaduženja za održavanje higijene životnog prostora, Postavljanje i raspremanje stola, Praktična upotreba sredstava za ličnu higijenu, Izbor zdrave hrane.	Razvija interesovanja učenika, prikuplja, pokazuje, rukovodi, pomaže, upućuje koordinira, osmišljava igre interakcije, evauira, procjenjuje individualna postignuća učenika.

***Obrazloženje :Nastavna jedinica : “ Kako da učimo. Udžbenici i pibor-upotreba i čuvanje” realizirati u prvom razredu (do sada se realizirala u drugom razredu).**

Nastavna jedinica :”Prava djeteta” realizirati tako što ćemo učenike samo informativno upoznati sa osnovama sadržajam a “iznošenje stavovam argumenata I njihova odbrana će se realizirati u drugom razredu.

-Kroz nastavnu temu “Naše tijelo” realizirati nastavnu jedinicu ”Očuvanje zdravlja”.

GLAVNI ISHODI UČENJA

Znanje i razumijevanje

Učenici bi trebali imati znanje i razumijevanje:

- svojoj užoj i široj okolini i dešavanjima u njima,
- živim bićima i odnosima među njima i posebno o čovjeku i njegovom odnosu prema prirodi

Sposobnosti

Učenici bi trebali razviti sposobnost istraživanja :

- kroz traženje ideja, provođenjem jednostavnih posmatranja i oglada, te poređenjem svojih predviđanja sa stvarnim rezultatima ,
- prenošenjem novih informacija kroz pojedinačni i timski rad.

Vrijednost, stavovi ponašanje

Učenici će razviti pozitivne vrijednosti i stavove prema sebi samima, prema drugima, svojoj okolini i učenju kao cjeloživotnom *procesu*.

INDIKATORI USPJEŠNOSTI

1. SREDINA U KOJOJ ŽIVIM

1. Učenici su sposobni da opišu razred i školu, predstave užu i širu porodicu, snalaze se u saobraćaju, opišu svoje mjesto.
2. Učenici su sposobni da uoče bitne osobine živih bića, predmeta i pojava u njihovom okruženju, da ih upoređuju i iskazuju interes za njihovo razumijevanje.
3. Učenici su sposobni da na osnovu posmatranja i aktivnog učešća samostalno donose odgovarajuće zaključke i imaju izgrađen stav prema okruženju.

2. PRIRODA

1. Učenici razlikuju živu od nežive prirode i navode sličnosti i razlike.
2. Učenici su sposobni da uočavaju promjene na živim bićima i prirodna dešavanja u svojoj okolini i zavisnost žive od nežive prirode i iskazuju radoznalost za proučavanje prirode.
3. Učenici samostalno posmatraju, prikupljaju, upoređuju, donose zaključke i objašnjavaju i obrazlažu posmatrane pojave i procese i pravilno se ponašaju prema prirodi.

ORGANIZACIJA NASTAVE I STRATEGIJE UČENJA (DIDAKTIČKO – METODIČKE NAPOMENE)

Sadržaj i proces učenja, a pogotovo rezultati učenja bitno su uvjetovani načinom učenja odnosno kako učenici treba da uče, a nastavnici da poučavaju i pomažu da bi učenici sticali odgovarajuća znanja, razvijali sposobnosti, vrijednosti, stavove i ponašanje.

Djeca uzrasta od šest godina su veoma sklona istraživanju, ispitivanju i provjeravanju svega što ih okružuje. Njihova radoznalost nema granica i nju treba razvijati i jačati kroz vođenje učenika u

«njihovom svijetu» radi sticanja spoznaje o svijetu općenito. **S toga, nastavni proces mora biti dobro osmišljen, planiran i pripremljen, jer jedino na takav način se može udovoljiti radoznalosti učenika.** Ambijent u kojem se djeca osjećaju udobno i sigurno,

uz dobro rukovođenje svim aktivnostima u nastavi je neophodan uvjet dobrih rezultata. To se postiže kombiniranjem tradicionalnih metoda i oblika rada sa korištenjem i primjenom metoda aktivnog učenja i interaktivne nastave (pitanja i

odgovori, igre i simulacije, rasprave, dramatizacije, učenički ogledi, izvještaji, mali istraživački projekti), i u skladu s tim, rad u manjim i većim grupama, parovima, samostalan rad učenika i dr.

Za učenike koji pokazuju poseban interes ili veće sposobnosti planiraju se posebni sadržaji, sto je vrlo bitno kod planiranja i individualnog pristupa sadržaju i učeniku.

Pojedine sadržaje Moje okoline treba realizirati u međusobnoj povezanosti sa sadržajima svih drugih predmeta.

Detaljniji opisi toga šta i kako učenici treba da budu učeni u pojedinim područjima učenja, uključujući i aktivnosti učenika i nastavnika dati su u dijelu programa pod nazivom ISHODI UČENJA.

U nastavi Moje okoline važno je osposobljavati učenike da kritički razmišljaju i razumiju koncepte, na način koji je svojstven nauci. Zato je neophodno podsticati učenički istraživački pristup svijetu koji ga okružuje. Učenike treba naučiti da posmatraju šta se dešava u prirodi i prilikom izvođenja oglada, te kako objasniti i koristiti dobivene rezultate. Kako učenici o nekoj aktivnosti najbolje uče na neposrednom iskustvu, dominantno mjesto treba da imaju ogledi koje izvode učenici individualno ili u timovima. Pri tome je neophodno objasniti učenicima procedure i tehnike izvođenja oglada, naučiti ih kako da koriste svoja čula u tom procesu, predviđaju šta će se desiti, bilježe i uređuju dobivene podatke, pomoći im da uoče sličnosti i razlike, kritički razmatraju uočeno i donose odgovarajuće zaključke i upozoriti ih na eventualne opasnosti. Poslije provedenog oglada treba zajedno sa učenicima pažljivo razmotriti šta se događalo i zbog čega, da li su predviđanja bila ispravna, ohrabriti ih za drugačije i nove ogledne. Prilikom planiranja i izvođenja oglada bitno je kod učenika podsticati radoznalost, maštu i divergentno mišljenje.

OCJENJIVANJE

Učenici se ocjenjuju na osnovu sposobnosti da razumiju koncepte i kritički razmišljaju, njihovih obrazovnih postignuća i sposobnosti primjene novog znanja. **Učenike treba posmatrati i ocjenjivati u demonstriranju aktivnosti, za vrijeme izvođenja te aktivnosti.** Za ocjenjivanje i evaluaciju napredovanja učenika koristiti različite instrumente i postupke:

- sposobnosti i vještine učenika za vrijeme izvođenja aktivnosti (učenički ogled, praktičan rad, usmeno i pisano izvještavanje i drugo),
- učešće i doprinos u interakciji (rad u velikim i malim grupama, učenički projekti, istraživanja i dr.)
- putem zadataka objektivnog tipa i drugih odgovarajućih ispitnih postupaka
- portfolio učenika.

INFORMATIKA

1. RAZRED

INFORMATIKA – I RAZRED

UVOD

Predmet *Informatika* treba omogućiti učenicima sticanje osnovne informatičke pismenosti, kao i omogućiti razvoj afiniteta za upotrebu informaciono-komunikacijskih tehnologija (ICT) uz sve prednosti koje one donose s ciljem upoznavanja i osposobljavanja za primjenu ovih tehnologija u svom budućem pozivu. Osnovna informatička pismenost je nezaobilazni dio opće pismenosti pojedinca u današnjem vremenu koje je uslovljeno društvenim i tehnološkim promjenama.

Nastavni sadržaji iz područja ICT-a moraju učenicima omogućiti:

- **sticanje umijeća (vještina),**
- **temeljna znanja,**
- **razvijanje kreativnosti i originalnosti,**
- **razvijanje sposobnosti praktičnog stvaranja za primjenu ICT-a (rješavanje problema).**

Međusobno prožimanje prethodno navedenog dat će učenicima dobru podlogu za buduće cjeloživotno učenje.

Od I do III razreda nastavu informatike realiziraju nastavnici razredne nastave, po jedan čas sedmično, sa cijelim odjeljenjem. Sadržaji za taj uzrast realiziraju se pomoću pokretne didaktičke učionice.

Zbog niza specifičnosti ovog u odnosu na ostale nastavne predmete u osnovnoj školi i predviđene sadržaje za uzrast od IV do IX razreda, **neophodno je da se odjeljenja dijele u dvije grupe**, s tim da svakoj grupi pripada planirani fond časova. Grupe ne treba da imaju više od 16 učenika.

Programske sadržaje treba ostvarivati prvenstveno kroz vježbe i praktičan rad na računaru. U cilju što boljeg usvajanja znanja, preporuka je da učenici imaju po jedan čas vježbi svake sedmice ili da se realizuje dvočas svake druge sedmice.

Takođe, zbog različitosti u tehničkoj opremljenosti kabineta informatike, nastavnicima se ostavlja mogućnost izmjene predloženog NPiP-a ne više od 20%.

CILJ

Cilj nastave predmeta *Informatika* je da se unapređuje i prati opće informatičko obrazovanje učenika, ali i da se učenici upoznaju i osposobe za primjenu novih ICT u svom budućem pozivu. Jedan od glavnih globalnih ciljeva ovog predmeta je priprema učenika za lako snalaženje u svijetu tehnike, tehnologije i računarstva kako u svakodnevnom, tako i u daljim procesima učenja.

Stoga, nastavni program mora osposobiti učenike:

- da se upoznaju sa strukturom računara i ovladaju informatičkom terminologijom;
- vještu upotrebu ulazno-izlaznih uređaja;
- da se osamostale u rukovanju i korištenju računara;
- da se osposobe za korištenje Internet usluga;

- da znaju odabrati i ocijeniti prikladne alate za rješavanje raznovrsnih zadataka i problema iz stvarnoga života;
- za timski rad pri rješavanju problema;
- upotrebljavati primjerene softverske i multimedijske alate kao podršku u učenju i istraživanju;
- da shvate ulogu ICT-a u savremenom društvu;
- da djelotvorno koriste softverska rješenja za pisanje dokumenata, kreiranje prezentacija, tabelarnih proračuna, obradu fotografija, za pristup do udaljenih informacija te za udaljeno komuniciranje i sl;
- spoznaju opasnosti od neumjerenog i nepravilnog korištenja ICT-a, kao i posljedice narušavanja osnovnih načela (pravnih i etičkih) legalne upotrebe istih;
- da se upoznaju sa mogućnostima softvera, kako bi ga u budućem radu mogli koristiti i usavršavati se u njegovoj primjeni praktično radeći na računaru i koristeći literaturu;

da se osposobe za samostalno korištenje ostalih izvora znanja.

PRIJEDLOG NASTAVNIH TEMA

I RAZRED			
Tema	Orientacioni broj časova		
	Oblici nastave		Ukupno (časova)
	Teorijski	Vježbe	
Upoznavanje radnog okruženja		1	1
Moj računar		11	11
Moj prvi crtež		8	8
Igrajmo se i učimo		7	7
Pišemo na računaru/tabletu		7	7
UKUPNO		34	34

Teorijski dio nastave nije planiran. Svi sadržaji se realiziraju kroz direktan rad na tabletima ili računarima (vježbe 100%).

PROGRAMSKA STRUKTURA PREDMETNIH SADRŽAJA

I RAZRED

Za realizaciju programskih sadržaja I razreda preporučuju se kreativne i konstruktivne aktivnosti koje razvijaju dječiju radoznalost sa elementima logičkog i kritičkog mišljenja. Dinamika realizacije i sadržaji programa nisu strogo definirani već ga nastavnici tematski vezuju u logičke cjeline koje vode ka realizaciji navedenih ciljeva i zadataka predmeta.

Programski sadržaj informatike za prvi razred sadrži teme koje su nužan preduslov za primjenu informatike u svrhu kvalitetnog obrazovanja i odgoja, koje omogućava sticanje jezičke, matematičke, umjetničke, kulturne, zdravstvene i informatičke pismenosti, neophodne za život

u savremenom društvu. U okviru 4 teme u prvom razred učenici razvijaju znanja i vještine koje osposobljavaju učenika da uspješno savlada pravilan odnos prema radnom mjestu i opremi koju koristi, prepoznaje osnovne vanjske dijelove računara i manipulira prozorom programa. Posljednje dvije teme u prvom razredu razvijaju kreativnost i motoričku sposobnost kroz primjenu osnovnih alata za crtanje, edukativne igrice, te radom sa slikovnim, audio i video zapisima, i programom za obradu teksta.

NASTAVNI PLAN I PROGRAM ZA I RAZRED – INFORMATIKA

R.B. časa	Nastavna cjelina	Nastavna tema	Obrazovna postignuća i smjernice za rad	Ključni pojmovi	Korelacija	Broj časova/sati
1.	0. uvodni čas/sat	Upoznavanje radnog okruženja	Upoznavanje radnog mjesta i odnosa prema istom, upoznavanje s tabletom i načinom rada; upoznavanje kabineta informatike	informatika, računar	Moja okolina: moja škola	1
2.	1. Moj računar	Računar. Neutralni položaj (ergonomske smjernice)	Prepoznati i imenovati osnovne dijelove računara; upoznati pravilni položaj sjedenja za računarom i vježbe istezanja; prepoznati, pokazati i imenovati vanjske dijelove računara (na datim slikama prepoznati dijelove računara i računarske opreme)	vanjski dijelovi računara, namjena vanjskih dijelova	BHS jezik, matematika, moja okolina, likovna kultura: obrazovni programi Tjelesni i zdravstveni odgoj: vježbe istezanja	11
3 – 4.		Vanjski dijelovi računara				
5 – 6.		Rad s mišem	Savladati jednostruki klik mišem, kontrolu u radu sa mišem (npr. http://www.toytheater.com/ - spajanje istih objekata)	tipka za uključivanje (Power Button), pokazivač miša, kontrolni dugmići, naslovna traka		
7 – 8.		Pokretanje i zatvaranje programa	Pokrenuti jednostavniji program, upoznati kontrolu nad prozorom programa, zatvoriti program	pokretanje programa prozor zaustavljanje programa		
		Prozor programa				
9 – 12.	IKT uređaji i mediji koji se koriste u svakodnevnom životu	Upoznavanje/prepoznavanje IKT uređaja i medija koji se koriste u svakodnevnom životu (mobitel, tablet, digitalni fotoaparati, CD, DVD, itd.); identifikuje i diskutuje o upotrebi IKT u kući, školi i svakodnevnom životu; navodi potrebe za IKT-om; umetnuti i izvući CD/DVD iz pogona optičkog diska	prepoznavanje IKT uređaja i medija, umetanje i izvlačenje CD/DVD diska			

13.	2. Moj prvi crtež	Upoznajmo program za crtanje. Prozor programa za crtanje	Upoznati radno okruženje programa i alate za crtanje	crtež, boja, olovka, kist, sprej, kantica, gumica	Likovna kultura: linija, crtež, boja, oblici, likovno stvaralačko izražavanje Matematika: geometrijski likovi, Moja okolina: saobraćaj, saobraćajni znaci	8
14.		Crtamo olovkom, kistom i sprejem. Brisanje	Koristiti osnovne alate pri formiranju crteža (uz pomoć nastavnika), kontrola rada s mišem			
15 – 16.		Crtamo gotovim oblicima	Nacrtati osnovne geometrijske oblike (kvadrat, pravougaonik, trougao, krug), od istih formirati dati lik - npr. Snješko Bijelić	linija, kvadrat, pravougaonik, trougao, krug		
17.		Upotreba različitih boja i linija	Promijeniti boju linije i unutrašnjosti (po mogućnosti kroz http://www.toytheater.com/visual-memory.php vježbati memorisanje i naziv boja)	boje, linije (boja i debljina)		
18.		Otvaranje datoteke i spremanje crteža	Spremiti crtež, otvoriti spremljeni crtež (uz pomoć nastavnika), nacrtati nekoliko osnovnih likova različitih veličina i položaja	spremanje i otvaranje		
19 – 20.		Novi crtež (crtanje na zadatu temu - npr. crtanje emocija (smajlila), semafora, kućice,..)	Primjena usvojenih znanja - samostalno crtanje crteža uz primjenu savladanih alata za crtanje	crtež		
21.	3. Igrajmo se i učimo	Bojimo dati crtež	Npr. http://www.belmikri.com/ColoringGames - bojanka ili korištenje Tux Paint-a (open source software)	boje i oblici	Likovna kultura: raspoznavanje boja i oblika	2
22.		Pregledanje slikovnih, audio i video zapisa	Kretanje po albumu slika, zumiranje, rotiranje slike (po potrebi); Uvježbavanje kontrola pri pregledu audio/video zapisa	slika, audio, video		

23.	3. Igrajmo se i učimo	Fotografisanje i pregledanje fotografija	Značaj fotografije - dokumentiranje stvarnosti; slikanje digitalnim fotoaparatom ili mobitelom; osnovne smjernice - pozadina, blizina, svjetlo; pregledanje i odabir (brisanje slika koje nisu odgovarajuće); razvijanje interesovanja za društveno koristan rad	fotografija, kvalitet	Vannastavna aktivnost: npr. Eko pano	4
24.		Snimanje audio i video zapisa, njihovo preslušavanje/pregledanje	Snimiti učenike dok pjevaju, recituju i sl. - uvježbati manipuliranje audio zapisom; snimanje igrokaza - uvježbati manipuliranje video zapisom	multimedija	Muzička kultura: Satić kuca (ili pjesma po izboru) BHS jezik: igrokaz Zekina kućica (ili iz vannastavne aktivnosti)	
25.		Brojevi i crteži	http://www.belmikri.com/Dots - spajanjem brojeva do crteža http://www.belmikri.com/coloring/color-numbers.html - bojanka (boje po brojevima)	brojevi, linije	Likovna kultura: linije, crtež Matematika: redni brojevi	
26.		Velika i mala slova	http://www.abcya.com/uppercase_lowercase_letter_matching.htm - spajanje odgovarajućih velikih i malih slova	velika i mala slova	BHS jezik: usvajanje štampanih slova latinice	
27.		Složi riječ ili Pronađi slovo	Na osnovu datih slova učenik slaže riječ (magnet za frižider) http://www.npted.org/schools/sandfieldsComp/games/Pages/Fridge-Magnets.aspx II varijanta: igra čekić - učenik pronalazi dato slovo na početku, u sredini ili na kraju riječi)	riječ	BHS jezik: perceptivno prepoznavanje slova u strukturi riječi; uočavanje pozicije glasa u strukturi riječi, na početku, u sredini i na kraju riječi	1

28.	4. Pišemo na računaru	Upoznajmo program za pisanje	Upoznati radno okruženje tekst procesora (npr. MS Word), napisati ime (promjeniti mu font, veličinu i boju); otvaranje datoteke i spremanje dokumenta	prozor programa za pisanje, područje pisanja	BHS jezik: glasovno analitičko-sintetička analiza, pravopis Matematika: osnovne računske radnje sa brojevima od 1 do 10	7
29.		Tastatura	Veliko slovo, brojevi, prelazak u novi red, tipka za brisanje i tipke za kretanje po tekstu (←, ↑, → i ↓)	tipke, slova, brojevi, znakovi		
30.		Upotreba numeričkog dijela tastature	Brojevi, specijalni znaci: +, -, *, /; rad sa kalkulatorom	numerički dio, kalkulator		
31.		Slovo po slovo	Pravilna upotreba tipki, pisanje riječi	riječ		
32.		Čitam i pišem	Na osnovu datog teksta učenik piše odgovore (npr. tema: Ljeto)	tekst		
33.		Moja priča	Na osnovu datih slika napisati priču (ispod slike u predvideni prostor upisati po jednu rečenicu)	slika, rečenica, priča		
34.						

DIDAKTIČKO – METODIČKE NAPOMENE

Nastavnicima koji realizuju nastavni program ostavljena je potpuna sloboda:

- izbora operativnih sistema i aplikativnog softvera koji će biti preferirani u nastavi, bez obzira što su u programu navedeni drugi primjeri;
- određivanja broja sati za obradu pojedinih tema, što u velikoj mjeri zavisi od uslova u kojima nastavnik treba da realizuje nastavu;
- izbora praktičnih vježbi koje treba kombinovati sa sadržajima drugih nastavnih predmeta.

Pri obradi nastavnih tema Programiranje ne preporučuje se upotreba više od jednog programskog jezika. Za programiranje nastavnici mogu koristiti programski jezik po slobodnom izboru, vodeći računa da realizuju kompletnu strukturu odabranog programskog jezika.

Izvedbeni program kojeg kreiraju nastavnici mora biti tako koncipiran da učenici na svakom blok časa izvode vježbe i rješavaju probleme uz pomoć računara.

KORELACIJA NASTAVNIH SADRŽAJA

U nižim razredima (od I do III razreda) nužna je korelacija sa svim nastavnim predmetima u okviru tih razreda. Sam NPP koncipiran je tako da uslovljava korelaciju. Inače, osnovna vizija nastave informatike u ovim razredima je primjena informatike u okviru drugih predmeta za cjelovitije savladavanje pojedinih sadržaja u okviru nastavnih predmeta datog razreda.

Korelacija sa nastavom matematike (Numerički brojni sistemi i Binarna aritmetika), nastavom tehničke kulture (računari su sastavni dijelovi mnogih tehničkih naprava i sistema) i nastavom kulture življenja (računari i prateća oprema i namještaj treba da imaju mjesto u savremenom stanju), je neophodna i po prirodi sadržaja unaprijed određena, ali je isto tako potrebno ostvariti povezanost sa nastavom maternjeg jezika i književnosti, stranih jezika (obrada teksta ima neposredne veze s funkcionalnom pismenošću), likovne kulture (računarski dizajn, grafički i slikovni prikazi zahtijevaju sposobnost likovnog izražavanja) i drugih nastavnih predmeta (kreiranje prezentacija na teme određenih nastavnih predmeta).

Neposredna povezanost nastave informatike sa nastavnim sadržajima drugih predmeta mogla bi omogućiti bolje razumijevanje i korisniju upotrebu informacijske i komunikacijske tehnologije.

Nastavnici informatike treba da, u skladu sa mogućnostima škole, organizuju rad i vode sekcije informatičkog i računarskog karaktera u okviru slobodnih tehničkih aktivnosti učenika.

VREDNOVANJE I OCJENJIVANJE

Nastavnik informatike treba neprestano da prati napredovanje učenika. Kontinuirano ocjenjivanje doprinosi poboljšanju kvaliteta nastave, stvara povoljnu mikroklimu za učenje, podstiče učenike na intenzivan rad i polučuje očekivane ishode učenja.

U konačnoj ocjeni koju učenik dobija na kraju školske godine treba da ravnopravno učestvuju rezultati koje je učenik postigao u područjima:

- sticanja osnovnih ICT znanja,
- sticanja umijeća i vještine,
- usvajanju navika i stavova, te u području
- izgrađivanja sposobnosti za rješavanje problema uz primjenu računara (primjena znanja i umijeća).

Pored toga nastavnik treba da prati, evidentira i ocjenjuje aktivnost učenika prilikom izvođenja vježbi, učešća učenika u grupnom radu, njegovu spremnost na saradnju i uključivanje u zajedničko rješavanje pojedinih problema, učenikovo učešće u diskusijama o pojedinim temama, međusobnom ocjenjivanju i samoocjenjivanju i drugo.

PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA

U školama u kojima postoje učenici sa posebnim potrebama razvijaju se prilagođeni programi. Prilagođavanje se vrši prema sposobnostima učenika koji treba da pohađaju nastavu sa prilagođenim programom. Prilagođavanje se može izvršiti za grupu učenika ili individualno. Proces prilagođavanja se vrši na osnovu programa redovne nastave u pogledu sadržaja, načina organizacije rada i očekivanih ishoda učenja. Prilagođavanje vrši nastavnik informatike u saradnji sa stručnim timom za podršku učenika sa posebnim potrebama na nivou škole ili šire, kako je predviđeno zakonom.

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA INFORMATIKE

Od I do III razreda nastavu informatike mogu izvoditi **nastavnici razredne nastave**.

MUZIČKA/GLAZBENA KULTURA

1. RAZRED

MUZIČKA/GLAZBENA KULTURA – I RAZRED

(2 sata sedmično – 68 nastavnih sati godišnje)

ULOGA I ZNAČAJ

Sa stanovišta razvojne psihologije i potreba djeteta ovog uzrasta, značaj sadržaja predmeta Muzička/glazbena kultura sastoji se u slijedećem: Muzika je jedan od ključnih elemenata u razvoju govora i verbalne komunikacije i eventualnom blagovremenom otklanjanju teškoća u ovom području. Istovremeno ona je jedan od najznačajnijih elemenata razvoja motorike, skladnih pokreta i korekcija eventualnih poteškoća u ovom domenu. Muzika je značajan faktor u funkciji podsticanja pažnje, pamćenja i mišljenja, a aktivno muziciranje (pjevanje, sviranje i improvizacija na Orffovim instrumentima) snažno podstiče dječiju kreativnost i stvaralaštvo uopće.

Muzika je ključni faktor u emocionalnom razvoju djeteta jer omogućava izražavanje i doživljavanje emocija i snažno doprinosi razvoju estetske kulture ličnosti. Pored individualnog izražavanja, ona najprirodnije uspostavlja odnose i relacije u grupi i društvu, a takvu snagu nema ni jedno područje u nauci i umjetnosti. Kroz muziku dijete iskazuje i jača svoje samopouzdanje, osjećaj kompetentnosti i vlastite vrijednosti. Zbog toga muzika kao verbalna, neverbalna i univerzalna komunikacija među ljudima cijelog svijeta u čovjekovom životu ima dominantno mjesto i kao potreba.

CILJ I ZADACI

Cilj nastave predmeta Muzička/Glazbena kultura uopće je buđenje interesa, ljubavi i razvoj pozitivnog odnosa prema muzici, otkrivanje i razvoj senzibiliteta i muzikalnosti, te dječijih kreativnih i estetskih sposobnosti, da bi muzika vremenom postala ne samo znanje nego i potreba svake ličnosti.

Zadaci nastave Muzička/glazbena kultura su:

- da se njeguje i kultivira dječiji glas (pravilno disanje, jasan izgovor riječi, intonativno tačno pjevanje),
- da se otkriva i razvija dječija muzikalnost sa specifičnim sposobnostima, muzičko pamćenje, osjećaj za ritam, za visinu, trajanje i kvalitet zvuka),
- da se kroz individualno, grupno i kolektivno muziciranje djeca osamostaljuju i socijaliziraju,
- da se podstiče, razvija i njeguje dječija kreativnost u muzici (kao i ostalim oblicima stvaralaštva: pokret, likovno i literarno uz muziku),
- da se razvija emocionalna i estetska osjetljivost djeteta za kvalitet muzike,
- upoznavanjem karakterističnih narodnih pjesama razvijati ljubav prema muzičkoj i kulturnoj baštini BiH i domovini,
- da se kod djece podstiče razvoj trajnih interesa i ljubav prema muzici kako bi ona postala njihova trajna potreba.

PROGRAMSKI SADRŽAJI

I PJEVANJE I SVIRANJE

II MUZIČKE IGRE

III BROJALICE

IV SLUŠANJE MUZIKE

Obrazloženje sadržaja:

Pjesme:

- *“Što se u vrtiću radi”, “Rođendanska pjesma” i “Kad si sretan” se ne realiziraju posebno jer su učenici već upoznati sa njihovim sadržajem u obaveznom predškolskom programu - sve navedene pjesme ponoviti na jednom od prvih časova u I razredu.*

Pjesme koje se ne realiziraju u I razredu su:

- *“Zavičaju moj”, “Djeca su vojska najjača”, „Dom“ i “Djeca rastu” (realizirati u II razredu)*
- *“Kišobran za dvoje” (realizirati u III razredu)*
- *„Hej potoče“ (realizirati u IV razredu).*

Pjesma „Dok mjesec sja“ je planirana i za prvi i drugi razred, te je realizirati samo u II razredu.

STRUKTURA SADRŽAJA

I PJEVANJE I SVIRANJE

U toku školske godine djeca treba da nauče najmanje **15 pjesama**.

Izbor:

1. Lete, lete, laste	Julio Marić/Nasiha Kapidžić-Hadžić
2. Snivaj, spavaj	F. Schubert
3. Jesen	M. Meršnik
4. Čisto dijete	
5. Mali dački valcer	N. Hercigonja
6. Šaputanje	N. Hercigonja
7. Školsko zvono	D. Basrak
8. Pastirče	
9. Desilo se prekjuče	M. Milić
10. Moja zemlja BiH	Suad Arnautović
11. Veseljak	Z. Špoljar
12. Maca prede	
13. Padaj, padaj snježiću	Dragutin Basrak
14. Satić kuca	Zlatko Špoljar
15. Proljeće	V. Astarđijeva
16. Majka uz kolijevku	J. Gotovac
17. Ide, ide patak	J. Bitenc
18. Đak veseljak	Refik Hodžić
19. Na krilima vjetra	Suad Arnautović
20. Semafor	Asim Horozić
21. Visibaba	S. Korunović
22. Pjesma o konjiću	Božidar Stančić

II MUZIČKE IGRE

Objasnenje:

Muzičke igre koje se ne realiziraju u I razredu su:

- *“Ringeraja” jer je učenici već poznaju iz vrtića ili obaveznog predškolskog programa (ponoviti je na času ponavljanja pjesama iz predškolskog doba).*
- *“Kulina Bana vojska je” (realizirati u II razredu kako bi učenici stekli neka osnovna znanja o B I H).*
- *“Mali kauboj” (realizirati u II razredu).*

U toku školske godine djeca treba da nauče najmanje **10 igara** koje uključuju pokret.

Izbor:

1. Hoki - poki
2. Pačiji ples
3. Klackalica Grčka dječija igra
4. U šumici zeko
5. Koka i pilići
6. Igraju se vrapci
7. Ovako se ruke miju
8. Berem, berem grožđe
9. Strina rodo
10. Zeko pleše
11. Djeca i zečići
12. Žabe i roda
13. Pilići
14. Dječija narodna kola BiH

III BROJALICE

Objasnenje:

Brojalice koje se ne realiziraju u I razredu su:

- *“Golub s krova guče” i “Zeleni se tratina” - ne realiziraju se zbog neprimjerenog sadržaja (nasilje).*
- *Brojalice: “En, ten, tini”, “Jedna vrana gakala” i “Pliva patka preko Save” realizirati u II razredu.*

U toku godine treba naučiti **15 brojalica**

Izbor:

1. Jedan, dva, tri
2. Čudo golemo
3. Eci, peci, pec
4. Tara, tara, tačke
5. Žari, žari, žar
6. Kiša pada na travicu
7. Pusti pužu rogove
8. Prešo Petar
9. Od koga si ti
10. Tri
11. Tužibaba Reza
12. Guče siva grlica

13. Padaj padaj snježe
14. Voli da se mazi
15. Lastavice, gdje si bila

IV SLUŠANJE MUZIKE

Obrazloženje:

Kompozicije koje se ne realiziraju u I razredu su:

- **“Aska i vuk” i „Instrument čarobnjak“ (Navedene kompozicije su dio programa II razreda, te ih tada i realizirati)**
- **“Ah, što volim” (realizirati u II razredu zbog sadržaja koji je manje razumljiv djeci od 6 godina).**
- **“Sanjarenje” (realizirati u III razredu)**
- **“Valcer cvijeća” (realizirati u III razredu, te je tada i obrađivati)**
- **“Sa unukom Janom” (realizirati u III razredu).**

Slušanjem upoznati najmanje **15** kompozicija putem audio-vizuelnih aparata.

Izbor:

1. Uspavanka	W.A.Mozart
2. Uspavanka	F.Schubert
3. Uspavanka	J.Brahms
4. Za Elizetu	L.van Beethoven
5. Labud	K.S.Sans
6. Bumbarov let	N.R. Korsakov
7. Uvijek nek bude sunce	A.Ostrovski
8. Sarajevo ljubavi moja	Kemal Monteno
9. Deca su ukras sveta	M. Subota
10. Medo pleše (tamburaši)	B. Krnic
11. Ples pilića u ljuskama	M. P. Musorgski
12. Arija iz svite br. 3	J. S. Bach
13. Kanon za tri glasa u D-duru	J. Pachelbel
14. Duet mačaka	G. Rossini
15. Koračnica	D. Šostaković
16. Kad bi svi ljudi na svijetu	A. Dedić
17. Djeca pjevaju uspavanke	Princes krofne
18. Djeca pjevaju sevdalinke	Princes krofne
19. Zemljo moja	Kemal Monteno
20. Tradicionalne pjesme naroda Bosne i Hercegovine	

V DJEČIJE STVARALAŠTVO

Uz korištenje Orffovog dječijeg instrumentarija i priručnih instrumenata, uputiti djecu na praćenje pjevanja, improvizaciju, te učešće u muzičkim dramatizacijama. Poželjno je sa djecom raditi nekoliko ovakvih muzičkih dramatizacija. **Muzičke dramatizacije raditi i prilikom obrade brojalica, pjevanja i sviranja, te muzičkim igrama.**

Na početku školske godine na času upoznati učenike sa predmetom Muzička/Glazbena kultura kroz oslušivanje i prepoznavanje različitih vrsta

zvukova koji se nalaze svuda oko nas. Na jednom od nastavnih sati mogu se izrađivati priručni instrumenti (plastične boce, riža, grah...).

Nastavnicima se ostavlja mogućnost da iz svake oblasti ubaci onoliko časova koliko smatra da je potrebno u skladu sa odjeljenjem i potrebama djece. Izbor pjesama, muzičkih igara, brojalica ili slušanja muzike može biti po vlastitom izboru (ali naravno, pratiti uzrasne karakteristike djece, te sadržajno birati muzičke sadržaje koji imaju odgojno – obrazovni karakter.) Nastavne sate ponavljanja i provjeravanja znanja uskladiti sa potrebama odjeljenja.

Oblast dječije stvaralaštvo omogućava i djeci i učiteljima da značajno razvijaju svoju kreativnost, a posebno dolazi do izražaja primjena didaktičkih principa: trajnost znanja i povezivanje svih sadržaja kroz praktičnu primjenu.

OCJENJIVANJE

Učenici se ocjenjuju opisno. Najprije se napravi inicijalno ispitivanje i izvrši uvid u muzikalnost i znanja i konstatuju problemi u razvoju djeteta u ovom području. U toku edukativnog procesa prati se i evidentira ispoljavanje dječije muzikalnosti, muzička memorija, osjet za visinu, trajanje, glasnoću i boju odnosno zvučne kvalitete (formativno ocjenjivanje). Pritom se vodi računa da li djeca doživljavaju i razumiju muzičke elemente, kako razmišljaju, postignuća u primjeni saznanja, te interes i odnos prema muzici. Na kraju godine sumiraju se rezultati u obliku više opisnih ocjena i najzad u jednu koja se unosi u knjižicu.

Za ocjenjivanje i evaluaciju napredovanja učenika koriste se instrumenti i postupci:

- demonstriranje sposobnosti kroz pjevanje, brojalice, sviranje na priručnim i Orffovim instrumentima, improvizaciju, izražavanje doživljaja muzike pokretom, likovno ili literarno.
- učešće i doprinos u interakciji (rad u velikim i malim grupama, projekti, istraživanja zvučnih boja i izradi improvizovanih instrumenata)
- putem raznih ispitnih postupaka: zadaci objektivnog tipa u sličicama (instrumenti, slagalice, labirint, rebusi)
- portfolio učenika.

Objašnjenja i didaktičko-metodičke napomene

U izboru **pjesama** nastavnik treba voditi računa o tom da one odgovaraju opsegu dječijeg glasa i da su im po sadržaju i karakteru interesantne i bliske. U prigodnoj atmosferi, dijete treba najprije emotivno da doživi pjesmu i osjeti njen umjetnički kvalitet, slušajući nastavnika koji pjeva uz pratnju melodijskog instrumenta (klavir ili sintisajzer). Uz pjevanje nastavnika djeca će naučiti pjevati pjesmicu istovremeno melodiju i tekst, kolektivno, grupno i individualno.

Učiti ih u cjelini slušajući pjevanje nastavnika (uz pratnju instrumenta) uz pravilno držanje tijela i disanje (preduslov za pjevanje), sa odgovarajućom intonacijom i dikcijom, precizno i ujednačeno, uz odgovarajući tempo i dinamiku u skladu sa njenim karakterom najprije kolektivno, zatim u grupi, u paru i individualno.

Igre sa pjevanjem i različitim sadržajem treba birati u tom smislu da djeca podražavaju razne radove, život u prirodi, narodne običaje i drugo. One imaju osnovni zadatak da se pravilno izvodi melodija, i usavršava skladno, izražajno, slobodno i ritmički povezano kretanje uz muziku. Tako se istovremeno kretnjama izražava karakter, ritam, tempo i dinamika pjesme, a razvijaju i usavršavaju preciznost, lakoća, skladnost i izražajnost pokreta uz muziku. Igre i narodna kola sastoje se iz osnovnih pokreta: hodanje, poskakivanje s plesnim elementima, razne kretnje ruku, pljeskanje, tapkanje, okreti itd. Koreografija okretne igre i narodna kola mogu imati utvrđene figure i kretnje. Veoma su vrijedne slobodne ritmičke igre u kojima dolazi do izražaja dječija improvizacija i kretnje i to na muziku koju su predhodno dobro upoznala.

Brojalica kao poetsko, ritmičko-metričko stvaralaštvo u ovoj oblasti zauzima posebno mjesto u razvoju osjećaja za ritam. Brojalicu treba izvoditi najprije skandiranjem teksta uz odbrojavanje kao na igralištu, zatim instrumentima vlastitog tijela (pljeskanje rukama, topot nogama), priručnim instrumentima, Orffovim instrumentima, kretanjem u koloni (u «voziću»)

Prilikom izbora djela **za slušanje muzike**, među kojima treba da budu zastupljena, vokalna, instrumentalna i vokalno – instrumentalana, treba voditi računa da njihovo trajanje i složenost budu u skladu sa uzrastom. Djecu učiti da zapažaju i prepoznaju karakter kompozicije, tempo i dinamiku izvođenja, formu kompozicije, izvođače i sastave, muzičke instrumente. Podsticati djecu da svoje zapažanje i doživljaje izraze opisno ili likovno jer se time podstiče njihova kreativnost.

U području dječijeg **stvaralaštva** treba koristiti Orffov instrumentatij i priručne instrumente, prepoznavati ih, svirati zvukove iz prirode i razne ritmove i sa njima svirati uz pjevanje, što povećava osjećaj kompetencije, socijalizira i djeluje terapijski. Uz njihovu upotrebu treba organizovati različite oblike *improvizacije*: melodijska, ritmička, improvizacija forme, komponovanje i likovno i literarno uzražavanje na osnovu doživljaja muzike, kao i *muzičko-scenske* igre koje povezuju muziku, ritam, pokret i govor. Djeca mogu izmisliti priče ili naslikati seriju slika koje će uz pomoć instrumenata «oživjeti», kao i uz upotrebu lutke koja pjeva i govori.

Gradivo iz muzičke kulture koja je u funkciji estetskog odgoja mladih ima u sebi elemente koji prirodno pomažu i podržavaju savlađivanje i ostalih sadržaja na ovom uzrastu. Korelacija sa drugim predmetima je sasvim prirodna: likovno izražavanje doživljaja muzike ili ilustracija pjesme, s maternjim jezikom (rješavanje problema dikcije, pismenosti i sl.) s upoznavanjem okoline odn. prirode i društva (godišnja doba, svijet oko nas, životinje, narodna muzička tradicija BiH), fizičkom/tjelesnom kulturom (ritmika, ples uz muziku, dječije narodne igre, koordinacija pokreta i sl.) i matematikom (brojanje, pojam veličine i sl.).

MUZIČKA/GLAZBENA KULTURA

SADRŽAJ	ZNANJE I RAZUMIJEVANJE	SPOSOBNOSTI	VRIJEDNOSTI, STAVOVI, PONAŠANJE	AKTIVNOST UČENIKA	AKTIVNOSTI NASTAVNIKA (ORGANIZACIJA I METODE NASTAVE I UČENJA)
<p><u>I PJEVANJE I SVIRANJE</u> -Pjevanje dječijih pjesmica (o školi, okolini, porodici, odrastanju, životinjama, godišnjim dobima) umjerenog tempa i jednostavne strukture; - Igre za uvježbavanje disanja i razvoj glasa; - pjevanje uz usklađivanje glasa po visini i glasnoći; - Tijelo kao instrument - improvizovani instrumenti;; - Sviranje na Orffovom dječijem instrumentariju</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pjeva i prepoznaje ranije pjesmice na osnovu melodije; - Učestvuje u zajedničkom pjevanju i poštuje pravila - Prepoznaje vježbe i primjenjuje ih - Razumije i korigira greške u pjevanju - Spontano koristi tijelo i priručne instrumente - Svira na instrument kako mu se pokaže 	<ul style="list-style-type: none"> - Pjeva u skladu sa mogućnostima - Usklađuje svoje pjevanje sa dječijim horom/zborom - Vježba glas u skladu sa instrukcijama nastavnika - Sam traži pomoć kad osjeti da mu treba - Prepoznaje Orffove instrumente i kombinuje ih sa priručnim - Svira sam i bez podsticaja nastavnika 	<ul style="list-style-type: none"> - Uviđa da pjevanje treba najviše vježbati - Ulaže trud da pjeva što ljepše i da se usaglasa sa razrednim horom - Primjenjuje igre za vežbanje disanja i razvoj glasa i provjerava sebe u odnosu na druge - Koristi intrumente kao pratnju pjevanju i uviđa da je takvo muziciranje ljepše, naročito za slušatelje 	<ul style="list-style-type: none"> - Pjevanje i sviranje u raznim prilikama (učionica, dvorište, cabinet za muziku, sala za priredbe, izleti, porodični skupovi (bogaćenje emocija) - Napraviti poster sa slikama instrumenata vlastitog tijela (glas, jezik, dlanovi, prsti, noge) - Prikupljanje, ispitivanje materijala i izrada instrumenata - Upoređivanje zvuka sa originalnim 	<ul style="list-style-type: none"> - Osmišljavanje prigodnih igara za bolje učenje pjevanja i sviranja - Demonstrira i rukovodi aktivnostima učenika i motiviše ih u radu - Pomaže učenicima u kolektivnom, grupnom i individualnom muziciranju, procjenjuje njihova individualna postignuća
<p><u>II MUZIČKE IGRE</u> - Pjesmice sa određenim pokretima (život u prirodi, radovi, narodni običaji) - Dječija narodna kola</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Povezuje ritam pjesmice sa pokretom, odnosno prati datu koreografiju - Prepoznaje kola 	<ul style="list-style-type: none"> - Samostalno pjeva i igra - Predlaže i nove pokrete - Samostalno igra u kolu 	<ul style="list-style-type: none"> - Razvijanje mišljenja da je pokret važan u plesu i kolu, kao i za upoznavanje muzičke baštine BiH 	<ul style="list-style-type: none"> - Predlaganje muzičke igre za priredbe - Učlanjenje u ritmičku i/ili folklornu sekciju 	<ul style="list-style-type: none"> - Vodi aktivnosti učenika, pokazuje, demonstrira i usmjerava u pravcu interesa i mogućnosti
<p><u>III BROJALICE</u> - Odbrojavanje brojlica kao na igralištu-skandiranje - Izvođenje mjere i ritma instrumentima tijela, priručnim instrumentima učenika - Izvođenje ritma brojalice Orffovim instrumentima - Izvođenje kretanjem u koloni “voziću”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ponavlja i razumije pokrete brojalice - Prati izvodi pokrete u mjeri i ritmu (dug i kratki slogovi) - Pravilno izovi ritam na ritmičkom instrumentu po uzoru - Pravilno krača u ritmu 	<ul style="list-style-type: none"> - Prepoznaje ranije naučene brojalice na osnovu ritma bez teksta (zagonetke) - Tačno izvodi mjeru i ritam - Izvodi ih tačno i samostalno na instrument bez pomoći - Poigrava se i kombinuje ih 	<ul style="list-style-type: none"> - Pamti i donosti u razred nove brojalice za zajedničku igru - Pokazati je drugarima i radovati se novim zajedničkim iskustvima - Reprodukuje ritam na instrument, uči druge i jača njegova samosvijest ih 	<ul style="list-style-type: none"> - Skupljanje i zapisivanje broja lica, sortiranje i izvođenje zaključaka o dječijoj igri - Izrada zidnog panoa sa zapisima - Izabrali po zvuku najsljlićnije Orffovim i napraviti stalnu razrednu izložbu 	<ul style="list-style-type: none"> - Rukovodi, pomaže, upućuje, koordinira, osmišljava igre interakcije - Vodi i usmjerava aktivnosti učenika, pokazuje, demonstrira, procjenjuje individualna postignuća i interesovanja

<p><u>IV SLUŠANJE MUZIKE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Slušanje stranih i domaćih kompozicija: vokalnih, vokalno-instrumentalnih - Vedre dječije pjesmice, narodne pjesme i igre, uspavanke, koračnice, prigodne pjesme - Upoznavanje osobina tona, tempo, dinamika, brojanje, karakter muzike, muzičke forme - Upoznavanje zvučnih svojstava muzičkih instrumenata 	<ul style="list-style-type: none"> - Prepoznaje ranije slušana djela - Prepoznaje karakter djela - Prepoznaje osobine tona: visok-dubok, glasno-tiho, brz-spor - Prepoznaje instrumente (klavir, gitara, bubanj, harmonica) 	<ul style="list-style-type: none"> - Slušajući pjevuši melodiju, razlikuje, upoređuje, izvodi zaključke - Saopštava ko je izvodi - Samostalno određuje karakter kompozicije - Tačno određuje osnovne osobine tona: visinu, trajanje, glasnoću, boju, tempo - Razlikuje instrumente i vizuelno i auditivno 	<ul style="list-style-type: none"> - Saopštava svoj doživljaj - Pokazuje da cijeni izvođača i razvija pozitivan stav prema muzici i kompozitorima - Razgovara o djelu i osjećaju ugodnosti i opuštanja i traži da se ponovi - Kometariše osobine tona i njegove karakteristike - Razvijanje pozitivnih navika i potrebe za muzikom - Traži da ih vidi uživo na koncertu 	<ul style="list-style-type: none"> - Prikupljanje kasete i CD-ova sa odgovarajućim djelima - Prikupljanje štampanih materijala i slika kompozitora i muzičkih instrumenata simfonijskog orchestra i tradicionalnih narodnih instrumenata i nošnji naroda u BiH, i izrada zidnih panoa - Prikupljanje tradicionalnih instrumenata iz kraje gdje je škola - Posjeta koncertima u osnovnoj muzičkoj školi 	<ul style="list-style-type: none"> - Planira, rukovodi, razvija interes kod učenika svojim odnosom prema radu i muzici - Obavlja studiozno pripremanje učenika za posjete i izlaske u ustanove i osposobljava ih za uočavanje, bilježenje, prikupljanje materijala i izradu zidnih kalendara sa terminima koncerata
<p><u>DJEČIJE STVARALAŠTVO</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Izmišljanje pjesmica na tekst - Improvizacija na Orffovim instrumentima - Improvizacija pokreta u ritmu - Plesna dramatizacija - Literarno i/ili likovno izražavanje doživljaja muzike - Osmišljavanje muzičkog igrokaza 	<ul style="list-style-type: none"> - Spontano improvizira: dovrši započetu pjesmu, pjevanjem ili sviranjem - Spontano na muziku progovara pokretom, likovno ili literarno - Na podsticaj daje ideje 	<ul style="list-style-type: none"> - Samostalno smišlja, upoređuje, dodaje, mijenja - Stvara kombinacijom riječi, instrumenata, pokreta i likovnim izrazom - Sam predlaže ideje 	<ul style="list-style-type: none"> - Uočava razlike is a zanimanjem opisuje - Saopštava interes i želju za njihovo kombinovanje - Raduje ga vlastito učešće u igrokazu razreda 	<ul style="list-style-type: none"> - Pronalaženje priča i bajki čiji se likovi mogu muzikom "ozvučiti" - Dogovaranje o kolektivnoj improvizaciji tipa "mozaik zvuci" koja omogućuje neverbalnu komunikaciju i socijalizaciju - Izvođenje muzičkog igrokaza 	<ul style="list-style-type: none"> - Planira, priprema i podstiče učenike na kreativan rad u oblasti muzike i sadržaje predmeta korelira sa ostalim umjetničkim područjima

OČEKIVANI REZULTATI (ISHODI UČENJA) ZNAJNE I RAZUMIJEVANJE

Učenici će znati da koriste jezik muzike, razlikuju, prepoznaju i uporede zvukove odnosno tonove u svom okruženju i muzici (određen-neodređen po visini, dug-kratak, dubok-visok, glasan-tih, brz-spor, blizu-daleko) i odrede karakter kompozicije (koračnica, uspavanka i sl.), prepoznaju tempo (brz-spor), dinamiku (glasno-tiho), glas (muški, ženski i dječiji), te pjevanje pojedinca (solo) od skupnog pjevanja (hor/zbor).

Moći će da prepoznaju brojalice, melodije pjesmica i ranije slušane kompozicije, kao i da razlikuju zvučno i vizuelno muzičke instrumente: Orffove dječije instrumente, kao i neke druge (harmonika, gitara, violina, truba i klavir) koje nalaze primjenu na koncertima i u svakodnevnom životu djece.

SPOSOBNOSTI

Izvođačke muzičke sposobnosti razvijat će se pjevanjem sa tačnom intonacijom, praćenjem pjevanja pokretima u skladu sa sadržajem pjesme i muzičke igre, te izvođenjem brojalica u odgovarajućoj mjeri i ritmu Orffovim instrumentima.

Kreativne i logičke sposobnosti razvijat će se osmišljavanjem jednostavne pratnje, ritmičkih i zvučnih efekta za pjesme, priče, stihove, muzičke igre, koristeći različite zvukove odnosno izvore zvuka (tijelo, glas, predmete iz okruženja, Orffove dječije instrumente, vlastite improvizovane instrumente), te učešćem u osmišljavanju i izvođenju muzičko-scenskih igara (igrokaza) i izražavanju vlastitih doživljaja muzike likovno, literarno i improvizovanim pokretima, što ima primjenu i u svakodnevnom životu u porodici, koji time postaje bogatiji i ljepši.

VRIJEDNOSTI I STAVOVI

Dijete će biti osposobljeno da muzicira kolektivno (hor/zbor, u manjim grupama, u paru i samostalno, poštuje pravila muzičke igre, vrednuje lične i stavove drugih. Pokazat će odvažnost u otkrivanju, istraživanju novih rješenja u muziciranju i izradi instrumenata, u timskom radu i komuniciranju koja je u muzici sasvim prirodna. Prepoznat će načine na koje muzika učestvuje u svakodnevnom životu i čini ga ljepšim i bogatijim (u dječijoj igri, u medijima, porodične proslave, školske svečanosti) i pokazati interes, želju i potrebu za čestim muziciranjem, te kroz muziciranje vidno iskazati zadovoljstvo i osjećaj kompetentnosti.

INDIKATORI USPJEŠNOSTI

Uočljivo je napredovanje učenika kroz sve veću bliskost sa muzikom, često pjevanje, radovanje, maštanje i improvizaciju na Orffovim instrumentima, kao i napredovanje u sticanju saznanja, vještina i razvoju sposobnosti koje su precizirane u ishodima učenja. Pjevaju intonativno pravilnije, sigurniji su u interpretaciji melodije i ritma brojalice, prepoznaju kompozicije koje su slušali, te uspješnije međusobno aktivno komuniciraju muzikom, posmatraju, upoređuju, objašnjavaju, obrazlažu, te donose zaključke o pojedinim muzičkim elementima i pravilno se ponašaju prema muzici kao vrijednoj umjetnosti.

Ispoljavaju interes prema muzici i saznavanju i žele da je još bolje upoznaju i primjenjuju u školi i svakodnevnom životu. Indikatori uspjeha i nastavnikovog profesionalnog umijeća su razlike između inicijalne i finalne slike o znanjima, vještinama i ukupnim postignućima učenika

STRATEGIJE NASTAVE I UČENJA (DIDAKTIČKO-METODIČKE UPUTE)

Strategije nastave i učenja bazirane su na višestrukoj ulozi nastavnika koje se izmjenjuju u nastavi muzičke kulture. Nastavnik kao didaktičar izmjenjuje nastavne metode, a prirodi predmeta najbolje odgovaraju: metoda demonstracije i ilustracije (instrumenti, pjevanje, fotografije, transparentne folije), pripovijedanje i razgovor (usmjereni i impuls-razgovor), a posebno praktični rad i posjete kulturnim i muzičkim ustanovama, kao planer metoda interaktivnog učenja: kooperativne metode, egzemplarna nastava, učenje putem otkrića, stvaralačka nastava, različiti nivoi složenosti, rad u parovima, kao instruktor aktivne nastave: analitičko-sintetička, metoda analogije, problemska, algoritamske metode, primjena modela, projekt-metoda, kao koordinator kooperativnog učenja: timski metod učenja, mozaik metod i njegove modifikacije, grupni projekt metod, kooperativna mreža (muzičke radionice, izložbe improvizovanih instrumenata i sl.).

Kroz istraživanje i ispitivanje, te stvaranje učenici razvijaju dublje razumijevanje prema naporima u umjetnosti i muzici kao posebnom sistemu saznanja i vrijednosti i njenoj složenosti. Uključivanjem učenika u sve aktivnosti, odnosno prakticirajući iskustvenu nastavu, razvijaju se pozitivni stavovi o značaju muzike u porodici, školi, društvu i životu uopšte. Sadržaje nastave muzičke kulture treba tematski povezati sa nastavom drugih predmeta. Detaljniji opisi aktivnosti učenika i nastavnika dati su u ishodima učenja i objašnjenju.

LIKOVNA KULTURA

1. RAZRED

LIKOVNA KULTURA – I RAZRED

(dva sata sedmično - 68 sati godišnje)

CILJEVI I REZULTATI ODGOJNO - OBRAZOVNOG RADA			
PROGRAMSKI SADRŽAJI		ODGOJNO OBRAZOVNI CILJEVI I ZADACI	
TEMATSKE CJELINE/OBLASTI	MOTIVI I TEHNIKE	Obrazovni ciljevi	Odgojni i socijalizirajući ciljevi
<p>1. TAČKA I LINIJA</p> <p>- Crte sa različitim materijalima</p> <p>- Ponavljanje sličnih ili istih oblika</p> <p>- Kombinovanje različitih vrsta linija/crta sa tačkom i u cilju predstavljanja</p> <p>- Linije u različitim pravcima, različite dužine i debljine linija</p> <p>- Linije u prostornoj organizaciji</p>	<p>- Iz djetetove mašte, doživljaja, okruženja: tekstovi dječije književnosti, životinje /životinje iz mašte/, neobične biljke, priroda /enterijer, eksterijer/, objekti...</p> <p>- Iz sadržaja ostalih predmeta /korelacija sa drugim predmetima/: maternjeg jezika /narodna priča, basna, bajka, pjesma, poslovice...../, MO, matematike, istorije/historije, muzičke i tjelesne kulture, BiH kulturne baštine...</p> <p>- Narodni običaji: vjerski praznici, značajni datumi, kulturno nasljeđe</p> <p>- Izuzetna djela domaće, evropske i svjetske likovne umjetnosti</p> <p>-Upoznavanje sa različitim crtama i crtačkim materijalima</p> <p>- Crte/linije kao samostalni likovni elemenat za svim svojim karakteristikama.</p> <p>- Crte u funkciji predstavljanja doživljaja i vizuelnih predstava</p> <p>- Vizuelni poticaji: predstave situacija i ljudi, prirode i doživljaja...</p> <p>- Meka olovka, tuš i drvce, tuš i kist, flomasteri tanki i debeli /crni ili tamni/</p>	<p>- Na svojim i umjetničkim radovima prepoznati i moći koristiti: Linije/crte različitih pravaca, debljine, dužine, zatamnjenosti...</p> <p>- Uočiti, razumjeti i moći predstaviti različite vrste linija u različitim odnosima, u cilju predstavljanja vizuelnih ideja i doživljaja</p> <p>- Usvojeni pojmovi za oblast crtanje: vrste linija/crta, tanke i debele linije, duge i kratke linije, svijetle i tamne, različiti pravci linija.</p>	<p>- Usvajanje elementarnih znanja za liniju kao likovni elemenat, način korištenja različitih materijala u cilju ostvarivanja vizuelnih predstava</p> <p>- Razvijanje kod učenika senzornih, manipulativnih, izražajnih i praktičkih sposobnosti sa naglaskom na divergentno mišljenje</p> <p>- Usvajanje pozitivnih stavova i odnosa prema očuvanju i kulturnim vrijednostima nacionalne baštine i prirodne okoline</p> <p>- Formiranje pozitivnog odnosa prema radu: inicijativa, samostalnost, angažovanost, spremnost za saradnju i timski rad</p> <p>- Razvijanje solidarnosti, humanosti, drugarstva; jačanje i bogaćenje emocija</p> <p>- Razvijanje sposobnosti posmatranja, uočavanja, zaključivanja, snalažljivosti, kreativnog, konkretnog i apstraktnog mišljenja i mašte, orijentacija u prostoru i predstavljanju prostornih odnosa</p>

<p>2. BOJA</p> <p>1. Organizacija plohe /ispunjavanje rada/</p> <p>2. Ploha je dizajn polje</p>	<p>- Rad na usvajanju organizacije plohe/dizajn polja</p> <p>- Usvajanje elementarnih karakteristika slikarskih tehnika /slikarskih materijala/: gvaš, tempera, kolaž, pastel, drvene boje, fleomasteri u boji /za manje formate radova/</p>	<p>- Rad na usvajanju elementarnog razumije-vanja primjene materijala u cilju predstavljanja vizuelnih scena i prizora putem obojenih površina</p> <p>- Uočiti razumjeti i moći izraziti ideju kroz organizaciju kompozicije</p> <p>- Usvojiti značaj miješanja boja u cilju obogaćivanja likovnog rada</p> <p>- Boje miješanjem ostvaruju nove vizuelne vrijednosti</p> <p>- Usvojeni pojmovi za oblast slikanje: jačina boje, razređivanje boje /gustina boje/, čiste i pomiješane boje</p>	<p>- Razvijanje početnih sposobnosti korištenja tonova boja u realizaciji likovnog rada, njihova primjena u svakodnevnom životu, odijevanju, uređenju životnog prostora, izrada čestitki, ukrasnih predmeta, nakita....</p> <p>- Razvijanje sposobnosti predstavljanja sadržaja: basne, pjesme, priče, događaja iz neposrednog okruženja, pojava u prirodi, emocija i sl. kroz likovni izraz</p>
<p>3. PLOHA</p> <p>1. Upoznavanje slikarskih materijala</p> <p>2. Ovladavanje primjenom slikarskog materijala</p>	<p>- Upoznavanje slikarskih materijala i slikarskih tehnika /suhe i mokre slikarske tehnike/</p>	<p>- Moći koristiti slikarske tehnike u cilju ostvarivanja vizuelnih predstava /likovnih radova/</p> <p>- Usvojeni pojmovi za oblast ploha /slikarstvo: suhe i mokre slikarske tehnike, gvaš, tempera, tuš u boji, voštani i suhi pastel, drvene boje, kolaž papir /različiti obojeni materijali: časopisi u boji, poster, fotografije.../</p>	

<p>4. POVRŠINA</p> <p>1. Kroz rad različitim materijalima doživljavati površinu</p>	<p>- Različite vrijednosti površina: ravno, neravno, hrapavo, glatko, sjajno, mat</p> <p>- Realizacija likovnih radova u različitim materijalima: izrada maski, čestitki za prigodne datume, pozivnica za školsku izložbu likovnih radova....</p>	<p>- Uočavanje odnosa različitosti površina: oblika, vrste /kvalitete/ i osobenosti površine u svom okruženju i na umjetničkim djelima, sposobnost predstavljanja istraženog i usvojenog</p> <p>- Prepoznati, razumjeti i biti u mogućnosti predstaviti različite vrste površina /različitih vrsta tekstura/ kroz realizaciju likovnih kreacija pri obilježavanju značajnih datuma i školskih manifestacija</p> <p>- Spoznati značaj primjene različitosti površina u ostvarivanju likovnog zadatka</p> <p>- Usvojeni pojmovi za oblast površina: ravno, neravno, hrapavo, glatko, sjajno, mat, maska, čestitka, pozivnica, izložba</p>	
<p>5. MASA I PROSTOR</p> <p>1. Kombinovanje /igra/ sa različitim oblicima u prostoru</p>	<p>- Upoznavanje različitih materijala pogodnih za prostorno oblikovanje: glina, glinamol, plastelin, papir, karton, papirna ambalaža, plastični i drveni otpadni materijal</p> <p>- Kreativna igra sa raznovrsnim materijalima</p> <p>-Doživljavanje i oblikovanje prostora</p>	<p>- Usvojiti pojmove prostor i masa, shvatiti da oblici u prostoru oblikuju prostor /raspored građevina oblikuje urbanističku cjelinu (izgled ulice, grada), drveće, klupe, staze u parku (izgled parka i sl.)</p> <p>- Svi oblici u prostoru oblikuju naše okruženje</p>	

OČEKIVANI REZULTATI

Da učenici usvoje elementarne pojmove, da savladaju osnovne vještine pri upotrebi materijala i sredstava.

Za oblast liniju:

- da su sposobni razlikovati liniju po intenzitetu /jačini/, po prostornim odnosima i pravcima prostiranja linije
- da shvate da se linije mogu izvesti sa svim materijalima koji za sobom ostavljaju trag
- da znaju liniju koristiti kao likovni elemenat u predstavljanju raznih situacija, događaja /tema/, likovne kompozicije
- da usavršavaju elementarna znanja korištenja tehnike: meke olovke, drvenih boja, pastela /voštanog, suhog/, tuša, tuša i drvceta, tuša i kista, flomastera

Za oblast slikarstva:

- da stiču elementarna znanja o slikarskim tehnikama: vodenim bojama, gvašu, temperi, kolažu, pastelu, flomasterima u boji
- da upotpunjavaju znanja o bojama
- da nauče da se miješanjem mogu dobiti druge boje, da boje mogu postati svjetlije i tamnije
- da boje mogu biti u skladu i u suprotnosti

Za oblast ploha/dizajn polje:

- da usvoje pojam dizajn polje, cijela površina papira predstavlja likovnu kompoziciju /popunjavanje cijelog rada/
- savladavanje organizacije prostora

Za oblast površina, masa i prostor:

- da kroz različite materijale dožive površinu
- da su u stanju prepoznati različitost vrsta površina
- da kroz igru kombinuju različite oblike u prostoru i stvaraju prostorne kompozicije
- da se igraju sa odnosima masa u prostoru
- da su sposobni organizovati kompoziciju oblika u prostoru
- da usvoje pojmove:
- površina, masa, prostor, prostorna kompozicija, maska, čestitka, pozivnica

STRUKTURA PROGRAMA

1. TAČKA I LINIJA

Likovno područje crtanje:

U okviru likovnog područja crtanje, učenici prvog razreda radiće na elementarnom savladavanju primjene linije, tačke i mrlje kao izražajnog sredstva u predstavljanju prostornih odnosa. Očekuje se da učenici spoznaju elementarne mogućnosti primjene različitih vrijednosti linija /intenziteta, debljine, dužine, prostorne orijentacije/, upotrebom raznovrsnog materijala. Očekuje se da učenik polazeći od sopstvanih iskustava iznalazi originalna vlastita, kreativna rješenja u prikazivanju: prostora, scena i događaja.

2. BOJA

Likovno područje slikanje:

U likovnom području slikanje učenici savladavaju elementarna znanja upotrebe slikarskog materijala i načina primjene slikarskih tehnika. U likovnom izrazu učenika prisutna je naglašena konturna linija, kao i prisustvo ahromatskih boja; crna, bijela i siva.

Boje su najčešće čiste /nepomiješane/, osnovne i izvedene. Učenici još uvijek na radovima nemaju velik broj detalja.

3. PLOHA

Kroz tematsku oblast PLOHA mogu se realizovati sve likovne oblasti koje se predstavljaju u dvodimenzionalnoj formi; crtanje, slikanje, grafika.

U prvom razredu, pored uvođenja u elementarnu organizaciju kompozicije, popunjavanje dizajn polja /organizovanja cijelog rada/, ponavljanja oblika /primjene ritma/, izbalansiranosti rada /primjene optičke ravnoteže/...

4. MASA I PROSTOR

Tematska oblast Masa i prostor obuhvata likovne oblasti: Oblikovanje, građenje, primijenjenu umjetnost i dizajn. U ovom uzrastu prisutan je izražen interes za oblikovanjem u prostoru, koje djeca doživljavaju kao igru povezanu sa estetskim stvaralačkim procesom. Pri kreativnom procesu /kreativnoj igri/ mogu se koristiti: glina, glinamol, plastelin, stiropor, tekstil, vata, vunica i žica, neoblikovani materijal /ambalaža, kutijice...../ i drugi prirodni materijali /plodovi kestena, žira, šišarke i slično/. Realizuju se radovi u punoj plastici i reljefu. Teme /motivi za rad/ su iz učenikovog okruženja; predstave ljudi, životinja, makete, objekti, predmeti primijenjene umjetnosti.

5. POVRŠINA

Tematska oblast POVRŠINA realizuje se upotrebom različitih materijala u cilju; percipiranja, doživljavanja i sposobnosti primjene različitih kvaliteta površina /hrapavo, glatko, sjajno, mat, ravno, neravno/.

Učenici rade na izradi maski, čestitki za prigodne datume, pozivnica za školsku izložbu likovnih radova, praktično primjenjuju usvojena znanja.

DIDAKTIČKO - METODIČKE NAPOMENE

Likovna kultura u I razredu, podrazumijeva usvajanje novih i povezivanja do tada stečenih vizuelnih iskustava sa novim likovnim sadržajima i razumijevanju likovne umjetnosti.

Usvajanje znanja i likovno kreativni rad realizuje se kroz forme prostorne organizacije kompozicije:

1. OBLIKOVANJE NA PLOHI - organizacija plohe /kompozicije/ sa pažnjom na ispunjavanju cijele površine rada
2. OBLIKOVANJE U PROSTORU – organizovanje kompozicije različitih oblika /pravilni i nepravilni oblici/

Ove dvije podjele kreativnog rada po prostornoj organizaciji realizuju se kroz LIKOVNE OBLASTI /likovna područja.

Za oblikovanje na plohi kroz područja:

- CRTANJE
- SLIKANJE
- GRAFIKA /elementarne forme grafike/ karton grafika, /upoznavanje sa osnovnim principima grafike/

Oblikovanje u prostoru kroz područja:

- PROSTORNO OBLIKOVANJE I GRAĐENJE
- PODRUČJE PRIMIJENJENA UMJETNOST I DIZAJN /upotrebnih predmeti/

Programski sadržaji predmeta LIKOVNA KULTURA u osnovnoj školi realizuju se kroz formu tematskih cjelina/oblasti koje bi trebale biti ustrojene /unificirane/ jednobrazno za sve razrede od 1-9. razreda.

1. TAČKA I LINIJA
2. BOJA
3. PLOHA
4. MASA I PROSTOR
5. POVRŠINA

Ovakva forma obezbjeđuje kontinuitet u usvajanju i proširivanju znanja, sposobnosti i likovne kreativnosti djece, permanentno kroz cjelokupni osnovnoškolski odgoj i obrazovanje. Tematske cjeline bi se realizovale kroz likovno kreativni rad u svakom polugodištu, što znači da bi svaka tematska cjelina bila dva puta obrađena u toku školske godine. Ovakav pristup zaokruživanja jedne cjeline kroz likovne zadatke /likovne probleme/ obezbijedio bi veću preglednost i sistematizovanje gradiva koje učenici trebaju usvojiti i njegovo logičko ponovno proširivanje u drugom polugodištu. Ponavljanje tematskih cjelina u formi koncentričnih krugova pruža mogućnost preispitivanja usvojenih i prezentiranja novih sadržaja i znanja.

Ovako postavljene tematske cjeline ne isključuju ni jednu oblast, niti bilo koju tehniku.

Kvalitet učenja u likovnoj kulturi je proces kada učenici vizueliziraju problem koji ranije nisu znali, prepoznaju ga i razriješe putem likovno tehničkih sredstava. Taj proces kod učenika razvija kreativno mišljenje, sposobnosti i saznanja što utiče na formiranje likovno oblikovnih temelja koji će im pomoći u analizi složenih vizuelno likovnih ideja i problema u komponovanju osmišljenih likovnih kompozicija.

Likovna pismenost podstiče se kroz nastavu koja učenike uključuje u aktivan proces vizuelnog istraživanja, doživljaj zadovoljstva u razrješavanju problema i sposobnosti vrednovanja. Razvoj likovne pismenosti obuhvata razradu zadatih nastavnih tema putem kojih učenici spoznaju /stvaraju predstavu/ o značaju likovne umjetnosti u vlastitom životu, i interakciju umjetnosti, nauke i društva, novih medija i okruženja.

Motivi – teme /likovni sadržaji/

Zahvalne teme za likovno kreativni rad predstavljaju doživljaji i spoznaje. Motive prema svojoj vizuelizaciji sadržaja dijelimo na:

1. Vizuelne motive
2. Nevizuelne motive
3. Motive likovne forme /likovni i kompozicioni elementi/

- iz neposrednog okruženja djeteta; porodica, škola, mjesto stanovanja, prostori, objekti, pojave u prirodi, biljke.....

- sadržaji drugih predmeta /korelacija sa drugim predmetima/; maternjeg jezika /basna, priča, bajka, poslovice, pjesmica, matematike, moje okoline, glazbene kulture, tjelesne i zdravstvene kulture

- iz narodnih običaja /tradicije/; značajni datumi, praznici, etnografsko /kulturno/ nasljeđe

- likovni i kompozicioni elementi; shodno učeničkom uzrastu razrješavanje likovnih zadataka kroz upotrebu likovnih i kompozicionih elemenata

- nevizuelni poticaji; emocije /osjećanja/, čula, muzika...

POJMOVI KOJE ĆE UĀENICI USVOJITI

CRTANJE: vrste linija, odnos linija/crta, ponavljanje linija, linije u razliĀitim smjerovima,

SLIKANJE: vrste boja, svijetle i tamne boje, upotreba /pripremanje/ boja, suhe i mokre slikarske tehnike

GRAFIKA: karton grafika, šablon /matrica za preslikavanje/, grafiĀki otisak, grafiĀar, štampanje /otiskivanje/

PROSTORNO OBLIKOVANJE I GRAĐENJE: kompozicija oblika i prostora, odnosi veliĀina u prostoru, puna plastika, reljef

VIZUELNA KOMUNIKACIJA: saobraĀajni znak, maska, lutka, scenografija, Āestitka, pozivnica

OCJENJIVANJE

Ocjenjivanje u predmetu Likovna kultura je izuzetno složen segment rada nastavnika, s obzirom na to da crtež predstavlja cjelinu koja u sebi sadrži komplekse sposobnosti i osobina djeteta, upornosti i iskustva, steĀenog znanja i usvojenih navika, pozitivnog i negativnog uticaja sredine, kao i sklad emocionalnih i izraĀajnih sposobnosti transponovanih u likovne elemente. Iz tog razloga i dječiji crtež moguće je analizirati sa razliĀitih aspekata:

1. estetskog
2. psihološkog
3. pedagoškog.

Ako prihvatimo da se djeca likovno izraĀavaju jer imaju potrebu da iskažu svoj svijet, svoje viđenje svijeta, predmeta i pojava, svoje strahove i oduševljenja, onda su svi ti radovi “stenografski zapis duše” i kao takvi moraju biti dobri, ne mogu biti loši.

Āinjenica je da se nastavnik u razredu susreće sa uĀenicima koji su nadareni i onima koji nisu, i postavlja se pitanje šta raditi u takvoj situaciji? UĀenici koji nisu nadareni ne bi smjeli biti “kaŀnjeni” slabim ocjenama zato što je priroda “zaboravila” da ih obdari sposobnosti za likovno-kreativno izraĀavanje /ne posjeduju likovni talenat/.

Predmet Likovna kultura složen je iz dva segmenta;

1. Likovna Forma /Likovni jezik/ i
2. Likovnih sadrĀaja

Oblast Likovna Forma /Likovni jezik/ koji se odnosi na likovne elemente i principe komponovanja su teoretskog karaktera i mogu se savladati i usvojiti.

Dakle, uĀenici koji nisu talentovani trebaju imati priliku u skladu sa svojim mogućnostima da usvajaju likovni jezik i njime se izraĀavati. Prilikom ocjenjivanja manje nadarenih uĀenika treba pratiti i imati u vidu individualne mogućnosti, stepen zalaganja i ŀelje da se realizuje postavljeni zadatak, napor koji dijete ulaže u realizaciju zadatka da bi postiglo rezultat, aktivnost na Āasovima likovne kulture. Nema loših dječijih radova.

Vizuelno estetska kultura razvija kod uĀenika sposobnost uĀivanja i razumijevanja umjetnosti, odnos prema estetskom, pravilno doŀivljavanje vizuelnih informacija, odnos prema svjetskoj i našoj kulturnoj baštini.

Pravilan odnos nastavnika prema uĀeniĀkim radovima je od izuzetnog znaĀaja za likovno kreativni rad djece. Ako nastavnik traŀi od djece da taĀno “prepisuju” percipirano, da doŀivljavaju i gledaju oĀima odraslih svijet oko sebe, onda takva nastava Likovne kulture ne ispunjava osnovne principe savremene nastave, ciljeve i zadatke koji se pred nju postavljaju.

TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ

1. RAZRED

TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ – I RAZRED

ULOGA I ZNAČAJ TIŽO

Briga o zdravlju djeteta osnovni je princip na kojem se zasnivaju sadržaji tjelesnog i zdravstvenog odgoja u prvom razredu osnovne škole. Tom je principu sve podređeno.

Kretanje je potreba svakog djeteta, a svrsishodno kretanje u osnovi tjelesnog i zdravstvenog odgoja.

U ovom nastavnom predmetu dijete usvaja osnovna znanja o zdravlju, stiče navike i vještine, ali i uči kako da ih primijeni u životu. Dijete uči kako da postane fizički spremno, lično predano i dnevnoj fizičkoj aktivnosti.

Poboljša li se zdravlje generacije koja dolazi imaćemo zdraviju populaciju, a to znači i radno spremniju, kreativniju i zadovoljniju.

U ovom vremenu tjelesni i zdravstveni odgoj ima posebnu važnost zbog sve prisutnijih pojava koje ugrožavaju zdravlje djece (dominacija medija i smanjivanje kretanja kao prijeke potrebe djeteta, pojava deformiteta, prisustvo droge i drugih nepoželjnih sredstava).

Zadaci su:

- Shvatanje smisla, vrijednosti i principa tjelesnog vježbanja;
- Očuvanje, njegovanja i unapređenja zdravlja;
- Razvijanje i usavršavanje motoričkih sposobnosti u skladu sa uzrasnim i individualnim karakteristikama;
- Sticanje motoričkih znanja i razvijanja motoričkih vještina i navika;
- Osposobljavanje za svrsishodno i efektno samostalno vježbanje;
- Razvijanje pozitivne slike o sebi;
- Razvijanje kreativnosti kroz pokret;
- Promoviranje pozitivnih socijalnih interakcija, svrsishodne i humane primjene psihomotoričkih sposobnosti, motoričkih znanja, vještina i navika.

ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI U PRVOM RAZREDU		
Znanje o činiocima zdravog života Lična higijena i zdravlje; Hrana i zdravlje; Tjelesna aktivnost i zdravlje; Pravilno i nepravilno držanje tijela; Informacije o pomoći u slučaju zlostavljanja; Opasnosti po zdravlje: zagađena okolina, tablete, biljke, piće, zagađen zrak, mogućnost zaštite; Utjecaj medija; Ograničavanje vremena provedenog pred TV ekranom; Značaj boravka na svježem zraku i u igri; Selektivan pristup sadržajima medija.	Motoričke sposobnosti i vještine kretanja Lokomocija (stabilnost, brzina, koordinacija, snaga, fleksibilnost, izdržljivost, preciznost, ravnoteža) Vježbe na spravama, na tlu i sportske igre Jednostavne vježbe oblikovanja (bez rekvizita) Usklađenost kretanje s kretanjem rekvizita Kontrola pokreta hoda, skače, trči, pleše.	Pozitivne socijalne interakcije i osobine ličnosti Komunikacija i saradnja poštuje pravila igre cijeni tuđi i vlastiti napor Stabilnost i realnost u postavljanju cilja Istrajnost i rješavanje sukoba na prihvatljiv način Planiranje vremena Izbjegavanje rizika i briga za vlastitu sigurnost Samokontrola Donošenje ispravnih odluka Rješavanje problema Razumijevanje smisla takmičenja (prihvatanje “poraza” i “pobjede”)

GLOBALNI PLAN I PROGRAM TIŽO ZA I RAZRED OSNOVNE ŠKOLE

Sedmični fond sati	3
Fond sati za godinu	102
Ukupan broj nastavnih cjelina	6
Ukupan broj nastavnih tema	28
Broj frekvencija nastavnih tema	-

Broj nastavnih cjelina	SADRŽAJ – CJELINE	Broj nastavnih sati PRAKTIČNO	Broj nastavnih sati TEORIJA
1.	IGRE SA PRIMJENOM BIOTIČKIH MOTORIČKIH ZNANJA	68	1
2.	IGRA SA PRIMJENOM ELEMENATA RITMIKE I PLESA		1
3.	ELEMENTARNE IGRE		1
4.	ŽIVJETI ZDRAVO	6	2
5.	VANNASTAVNE AKTIVNOSTI	4	1
6.	VANŠKOLSKE AKTIVNOSTI	16	2
UKUPNO		94	8
UKUPAN BROJ SATI		102	

NASTAVNE CJELINE I NASTAVNE TEME

Svaka je nastavna cjelina podijeljena na teme ovisno o analizi inicijalnog stanja, motoričkog znanja i materijalnih uslova o čemu nadalje ovisi i određivanje frekvencije po pojedinim temama i nastavnim jedinicama.

1. IGRE SA PRIMJENOM BIOTIČKIH MOTORIČKIH ZNANJA

- **Igre u funkciji razvoja BMZ za savladavanje prostora**
 1. Igre sa primjenom BMZ - hodanje
 2. Igre sa primjenom BMZ - trčanje
 3. Igre sa primjenom BMZ - puzanje
 4. Igre sa primjenom BMZ - valjanje
 5. Igre sa primjenom BMZ - skakanje

- **Igre u funkciji razvoja BMZ za savladavanje prepreka**
 6. Igre sa primjenom BMZ – preskoci
 7. Igre sa primjenom BMZ – penjanja – spuštanja

- **Igre u funkciji razvoja BMZ za savladavanje otpora**
 8. Igre sa primjenom BMZ – dizanje
 9. Igre sa primjenom BMZ – nošenje
 10. Igre sa primjenom BMZ – guranje
 11. Igre sa primjenom BMZ – vučenje

- **Igre u funkciji razvoja BMZ za manipulisanje predmetima**
 12. Igre sa primjenom BMZ – bacanja
 13. Igre sa primjenom BMZ – hvatanja
 14. Igre sa primjenom BMZ – vođenja

2. IGRE SA PRIMJENOM ELEMENATA RITMIKE I PLESA

15. Ritmičke igre za razvoj osjećaja za pravilno držanje tijela
16. Ritmičke igre za razvoj orijentacije u prostoru
17. Dječije plesne igre

3. ELEMENTARNE IGRE

18. Elementarne igre za razvoj koordinacije (spretnost, okretnost)
19. Elementarne igre za razvoj ravnoteže
20. Elementarne igre za razvoj fleksibilnosti

4. ŽIVJETI ZDRAVO

- **Pravilna prehrana**
 21. Svakodnevne zdrave navike i briga za zdravlje
 22. Osnovne prehrambene namirnice – oblik, boja, veličina, okus miris i higijena jela

- **Zdravlje**
 23. Značaj i važnost zdravlja; tjelesna aktivnost, boravak u prirodi i zdravlje; dnevni ritam odmora i rada.

➤ **Lična higijena i higijena zdravlja**

24. Higijena ruku, zubi i usne šupljine

5. VANNASTAVNE AKTIVNOSTI

25. Akcija prikupljanja i recikliranja starih bicikala

6. VANŠKOLSKE AKTIVNOSTI

➤ **Aktivnosti u prirodi**

26. Izleti

27. Orijehtacija

28. Prva pomoć

CILJEVI I ISHODI UČENJA

CILJEVI	OČEKIVANI REZULTATI/ISHODI UČENJA
Očuvanje i unaprjeđenje zdravlja	<ul style="list-style-type: none"> - Razlikuje pravilno od nepravilnog držanja tijela; - Vodi računa o pravilnom držanju tijela u sjedećem i u stojećem položaju; - Posjeduje informacije o značaju zdravlja; - Posjeduje informacije o značaju tjelesne aktivnosti i boravka u prirodi za pravilan rast, razvoj i otpornost organizma; - Uz pomoć odraslih usklađuje svoje aktivnosti (učenje, igra, odmor, spavanje); - Uči da izbjegne situacije u kojima može da se povrijedi i umije da traži pomoć; - Razlikuje i tumači termine tipa: zlostavljanje, zanemarivanje, agresivnost i dr. - Upoznaje se sa osnovnim principima pravilne ishrane; - Održava ličnu higijenu (pranje ruku i zuba, umivanje, tuširanje i dr.); - Održava kolektivnu higijenu (provjetravanje prostorija i odlaganje otpadaka); - Posjeduje informacije o štetnosti duhana, alkohola i droga; - Posjeduju informacije da može da traži pomoć ukoliko je zlostavljano i zanemareno, ili zna za takav slučaj; - Redovno i aktivno učestvuje u nastavi tjelesnog odgoja.
Usavršavanje motoričkih sposobnosti u skladu sa uzrasnim i individualnim karakteristikama i sticanje i razvijanje vještina i navika	<ul style="list-style-type: none"> - Izvodi pokrete i kreće se u zadanom smjeru (gore, dolje, lijevo, desno, naprijed, nazad); - Izvodi pokrete i kreće se po pravolinijskoj putanji; - Usklađuje svoje kretanje sa kretanjem rekvizita u jednostavnijim kretnim zadacima; - Unaprjeđuje motoričke sposobnosti (brzinu, koordinaciju, snagu, fleksibilnost, izdržljivost, ravnotežu i preciznost) u skladu sa individualno postavljenim normama; - Sposoban da boravi u blizini vode i u samoj vodi; - Vješto izvodi jednostavne forme prirodnih oblika kretanja (hodanje, skakanje, trčanje...); - Primjenjuje prirodne oblike kretanja u jednostavnim igrama i poligonima, pravilno izvodi jednostavne vježbe oblikovanja bez rekvizita; - Pravilno izvodi osnovni korak dva izabrana plesa; - Vlada izabranim vještinama iz vježbi na tlu i sportskih igara; - Posjeduje i druga motorička iskustva u ovisnosti od ličnih interesovanja i mogućnosti sredine (npr. vožnja bicikla, skijanje, sankanje, klizanje, pješaćenje u prirodi, tenis, ples itd.).
Osposobljavanje za samostalno vježbanje u slobodno vrijeme	<ul style="list-style-type: none"> - Razlikuje osnovne položaje i stavove (uspravni stav, sjedeći i ležeći položaj, čučanj); - Imenuje dijelove tijela i zna njihovu osnovnu ulogu prilikom vježbanja; - Zna da odredi kojem dijelu tijela je namijenjena vježba oblikovanja (za ruke, za noge, za trup); - Prepoznaje fiziološke znake umjerenog opterećenja i zamora (npr. brži rad srca, znojenje, nesvjestica itd.) i zna da traži pomoć ako se loše osjeća; - Vježba u odgovarajućoj odjeći i obući; - Pridržava se dogovorene procedure dolaska u salu (igralište), ponašanja na času i odlaska iz sale (sa igrališta); - Uz podršku odraslih primjenjuje naučene vježbe.

Promovisanje pozitivnih socijalnih interakcija	<ul style="list-style-type: none"> - Ne ugrožava one koji se od njega razlikuju na bilo koji način; - Tokom vježbanja i igre prijateljski komunicira i saraduje sa vršnjacima, uz podsticanje i nadzor nastavnika; - Poštuje pravila elementarnih igara i pridržava ih se uz podsticaj i nadzor nastavnika; - Pozitivno vrednuje uspješne poteze i uloženi trud svih učesnika u igri, uz podsticanje i nadzor nastavnika
Razvijanje pozitivne slike o sebi	<ul style="list-style-type: none"> - Primjećuje svoje motoričke i druge sposobnosti i osobine; - Uočava sličnosti i razlike među vršnjacima; - Istražuje svoje sposobnosti.
Razvijanje kreativnost i kroz pokret	<ul style="list-style-type: none"> - Jednostavne pokrete usklađuje sa muzikom; - Pantomimom i pokretom prikazuje različite pojave i svakodnevnne situacije.

DIDAKTIČKO-METODIČKE NAPOMENE

Bazična komponenta ponašanja djece je kretna aktivnost. Kretanje ima funkciju biološkog nagona i zadovoljava potrebe stimuliranja tjelesnog rasta i razvoja. U tom pogledu, kretanje zadovoljava prirodne potrebe djeteta. Međutim, kretanjem djeca zadovoljavaju i svoje društvene potrebe. Kretanje ima funkciju psihosocijalnog komuniciranja.

U prvom razredu naglasak je na socijalizaciji djeteta, odnosno harmoniziranju pokreta i kretnji djeteta sa pokretima i kretanjem svijeta oko njega. Većina djece svoje pokrete i kretnje uspješno formira do četvrte godine. Dalji razvoj psihomotorike karakterizira njeno usavršavanje.

Opća psihomotorička spremnost, kao rezultat procesa u kojem se posredstvom tjelesnih vježbi povećava obim i kvalitet kretanja, značajno korelira sa pravilnim i harmoničnim rastom i razvojem (1) morfoloških (procesi rastejanja, diferencijacije tkiva i funkcionalnog dozrijevanja), (2) funkcionalnih (sistem za transport kiseonika i aerobni kapaciteti), (3) kognitivnih (prijem, zadržavanje i transformacija informacija i efikasnost u novim netipičnim situacijama), (4) konativnih (modaliteti reakcija i sposobnost adaptacije) i (5) socioloških (društvene grupe, organizacije i institucije).

Psihomotorička aktivnost se usmjerava prije svega na razvijanje i usavršavanje: snage (položaji tijela - ležeći, čučajući, klečeći, stojeći, viseći, u trčanju, u skakanju, neobični položajni, sa osloncem na jednoj nozi, ruci, laktu, glavi...), brzine (reakcije, pojedinačnih pokreta i frekvencije pokreta - hodanje, trčanje, skakanje, penjanje, puzanje, provlačenje, valjanje, kotrljanje, održavanje na vodi, kretanje na vodi...), izdržljivosti (opće - posebnu pažnju usmjeriti na disanje), gibljivosti (aktivne kompleksne i lokalne - vježbe oblikovanja), koordinacije (brzinske, ritmičke, orijentacije), agilnosti (brzine promjene smjera kretanja - u hodanju, trčanju, penjanju, puzanju, provlačenju, valjanju, kotrljanju; sa rekvizitima; u elementarnim sportskim aktivnostima), ravnoteže (statističke i dinamičke - bez rekvizita i sa rekvizitima - na suženoj i nestabilnoj podlozi) i preciznosti (držanje, bacanje, šutiranje, postavljanje, dizanje, gađanje, hvatanje, nošenje, spuštanje).

Za razvoj djeteta značajno je da ono bude aktivno na prikladne i različite načine, što se postiže osmišljenim povezivanjem onih dječijih aktivnosti u kojima se dijete najadekvatnije ukupno izražava - to su u periodu prvog školskog uzrasta, prije svega, igrovne aktivnosti i igra kao kontekst kreativnog komuniciranja djece sa sobom, s društvom i sa prirodom.

Izbor modaliteta rada kojima će se provoditi proces vježbanja uvijek mora biti u funkciji ishoda za postojeće stanje učenika, **bez ikakvih rizika**, posebno kada su u pitanju **vanjska opterećenja**. Temeljna metoda vježbanja je iterativna (ponavljajuća). Ljudski organizam nastoji uspostaviti ravnotežu između povećanog inteziteta motoričkih aktivnosti i trenutnog stanja organizma, zato **podražaji uvijek moraju biti na nivou koji uvjetuje adaptacijske procese**. Razvoj osobina i sposobnosti moguć je jedino u uvjetima **progresivnog i diskontinuiranog opterećenja**. Za istovremeno usavršavanje motoričkih znanja i mijenjanje osobina i sposobnosti najproduktivnija je **situacijska metoda** rada, jer su konačni rezultati vježbanja u pozitivnoj korelaciji sa situacijama u kojima se efekti vježbanja realno mogu primijeniti. Promjena savremenih tendencija učenja i obučavanja, nakon saznanja o funkcioniranju moždanih hemisfera, usmjerena je prema **sintetičkom metodi** motoričkog učenja - usvajanje i usavršavanje motoričkog akta u cjelini, koncentrišući se na najpravilnije izvođenje najvažnije faze globalne motoričke aktivnosti po principu „pamćenja samo redosljeda elemenata koji se sukcesivno ređaju" (Roger Spirri, 1981). Kod djece, ako nisu u stanju dovoljno brzo i efikasno savladati složenu cjelinu, primjenjuje se **analitički način rada** (izvođenje pojedinačnih elemenata - kombiniranje situacijske i sintetičke). Mora se voditi računa da se **ne mogu forsirati dijelovi u kojima se ne vidi cjelina**. Ako treba naučiti neku igru, učenje treba provoditi cjelovito, a zaustaviti se eventualno samo tamo gdje se cjelina ne može savladati, i to izvan igre, najbolje kao dopunska aktivnost.

Kod djece uzrasta oko šest godina znatno se povećava spremnost za uključivanje u različite oblike tjelesnih aktivnosti, razvijeniya je njihova sposobnost kretanja, snaga i izdržljivost. Djeca su sposobna izvoditi pokrete, odnosno kretanja, tačnije, brže, bolja im je prostorna orijentacija i spremnija su i za izvođenje složenijih pokreta. Također, povećana je njihova otpornost na promjene okoline i na promjene izazvane pod utjecajem kretanja, odnosno tjelesnog vježbanja. Njihove tjelesne aktivnosti, srazmjerno opterećenju, mogu trajati i do 30 minuta.

Individualne razlike među djecom navedene dobi veće su nego među odraslima i treba ih u radu respektirati. Osim uzrasnog kriterija, u radu s djecom treba uvažavati i mnoge specifične razlike među njima, ali i razlike među starijima.

Oprez u radu s djecom ove ontogenetske dobi potenciran je činjenicom da su vegetativni procesi stabilniji, ali ekonomičnost reakcije je mala i iradijacija je jača od inhibicije, osjećanja su im nestabilna i izazivaju različite reakcije, što rezultira brzom promjenom raspoloženja i podložnošću sugestiji. Usredtočenost na jednu stvar, aktivnost ili vježbanje ne traje im dugo. Uz to, za njih je najznačajnije šta se događa u datom trenutku, a ne šta je bilo i šta će biti. Kako u funkciji centralnog nervnog sistema moždana kora sve više dominira nad njegovim nižim dijelovima, ograničavajući procesi razdraženja se sve više pojavljuju i osnovni prirodni pokreti

djeteta oslobađaju se suvišnih, beskorisnih, sporednih pokreta što djetetu daje mogućnost da sigurnije hoda, trči, skače itd. Razvija se finija miškulatura, osnovni oblici kretanja postepeno se automatizuju, dijete lako i sigurno koristi samo jednu ruku i nogu. Mada se može javiti i ranije, u ovom periodu počinje i druga denticija, koja može biti jedan od znakova tjelesne zrelosti. Djeca imaju potrebu za više obroka dnevno, jer im je zapremina želuca još uvijek mala i izmjena materije je velika. Srce i dalje zaostaje za porastom cjelokupne tjelesne mase, usporava se frekvencija srčanog rada i akcija postaje ritmičnija. Kako je mreža krvnih sudova relativno sužena u odnosu na kapacitet srca, prisutna je sklonost porasta arterijskog krvnog pritiska. Pošto u ovom uzrasnom periodu okoštavanje grudne kosti i rebara tek počinje, mogući su i različiti deformiteti.

Odvijanje odgojno-obrazovnog procesa neposredno prethode mjere sigurnosti: (1) zdravstveno-higijenske, (2) preventivne i (3) mjere asistencije. Briga o zdravlju učenika mora uvijek biti na prvom mjestu. Pored lješkarskog pregleda, nastavnik je dužan u neposrednom radu sa učenicima pratiti i kontrolirati njihovo zdravlje. Uz to, obaveza mu je da vodi računa i o higijensko-tehničkoj kontroli prostora, prostorija, opreme, sprava, rekvizita i pomagala, kao i o ličnoj higijeni, higijeni odjeće i obuće učenika. Pod preventivnim mjerama podrazumijeva se pregled obuće i odjeće za vježbanje, pregled i ispravnost opreme za vježbanje, izbor terena za vježbanje i drugo. Za vrijeme rada preventivne mjere se sastoje u pravilnom postavljanju sprava, odgovarajućem izboru sadržaja, primjerenom doziranju i distribuciji opterećenja, pravovremenom osiguranju asistencije, prekidu rada u slučaju umora ili zbog drugih razloga. Nakon zvaničnog okončanja rada prostor za vježbanje se ostavlja u primjerenom stanju i učenici napuštaju isti. Asistencija (čuvanje i pomaganje) je vid stvaranja sigurnosti i samopouzdanja kod učenika, ali i sprječavanja padova i ozljeda. Čuvanjem se štiti učenik od pada, a pomaganjem mu se olakšava izvođenje vježbe.

Tok odgojno-obrazovnog procesa učesnicima bi trebao osigurati usvajanje određenog motoričkog kretanja brže i lakše, ali i uvjete koji će omogućiti najveći mogući utjecaj na njihov organizam. Odvijanje odgojno-obrazovnog procesa prema prirodnom redu uvjetno podrazumijeva sljedeće etape: (1) upoznavanje (najavlivanje, opisivanje, demonstracija i objašnjavanje) novog motoričkog sadržaja, (2) izvođenje motoričkog kretanja, (3) ispravljanje grešaka, (4) ponavljanje, uvježbavanje i individualno uvježbavanje i (5) praćenje i realizaciju ishoda. Nakon uspješno provedene tjelesne i psihičke pripreme učenika, slijedi glasno, kratko i razumljivo najavlivanje motoričkog sadržaja. Potom se najavljeni sadržaj opisuje, s ciljem upoznavanja učenika sa osnovnom strukturom vježbe i upozorenja na bitne momente i bitne karakteristike pokreta i kretanja. Demonstracija se izvodi u finalnom obliku. Eventualno objašnjenje treba biti kratko, jasno i glasno, s ciljem podsticanja učenika na razmišljanje, akciju i svjesno aktivno učešće. U početnom izvođenju će, vjerovatno, pažnja učenika biti usmjerena više na način izvođenja nego na cilj. Također, bit će izraženije prisutne individualne razlike, koje treba uvažavati. Uočavanje i otklanjanje grešaka je izuzetno značajna faza, koja pretpostavlja uočavanje, analiziranje i pronalaženje uzroka te utvrđivanje najkraćeg i najefikasnijeg puta za ispravljanje pogrešaka. Slijedi nakon izvođenja kompletnog motoričkog sadržaja i po principu od krupnijih (odnose se na motoričku strukturu) ka sitnijim odstupanjima od očekivanog ishoda. U fazi nepotpune stabilizacije, djelimične automatizacije i nedorečene

individualizacije, motorički akt je nestabilan i podložan različitim utjecajima. i nakon njegovog usvajanja u finalnom obliku. Ponavljanjem, uvježbavanjem i individualnim vježbanjem on se stabilizira i prilagođava uvjetima identičnim praktičnoj primjeni, u skladu sa individualnim karakteristikama učenika.

Najčešći principi na kojima se zasniva motoričko učenje su: ***princip očiglednosti*** (sticanje znanja uz pomoć analizatora - čula vida), ***princip sistematičnosti*** (ponavljanje i usavršavanje racionalnih pokreta i broj ponavljanja, izbor i redoslijed vježbi i opterećenje usklađuju se sa mogućnostima učenika), ***princip svjesnosti*** (aktivno i stvaralačko učešće učenika ostvaruje se kroz različite sadržaje koji potenciraju samostalnost i odlučnost i mogućnost izbora načina i sredstava za uspješan ishod), ***princip individualnosti*** (zasnovan je na prirodnoj psihomotoričkoj diferencijaciji i usklađivanju procesa obuke prema mogućnostima, potrebama i interesima učenika), ***princip ponavljanja*** (osigurava racionalizaciju i trajnost usvojenih sadržaja), ***princip odgojnosti*** (usmjerenost ka pozitivnim vrijednostima, stavovima i navikama), ***princip reverzibilnosti*** (podrazumijeva opadanje tjelesnih sposobnosti sa prestankom vježbanja i potencira potrebu za kontinuiranom vježbom u skladu sa tempom njihovog opadanja) i ***princip svestranosti*** (podizanjem opće tjelesne pripremljenosti, usvajanjem vještina i navika stvara se osnova za kasniju individualnu sportsku diferencijaciju, u skladu sa mogućnostima i interesima učenika).

Kao organizacioni model nastavnik može integrirati sadržaje iz dva ili više predmeta ili oblasti, u ovisnosti od postavljenih ciljeva i očekivanih ishoda. Npr. kroz tematsku cjelinu kojoj je u osnovi ideja ili problem JA - DRUGI - OKRUŽENJE na smislen način mogu se povezati pojedini ciljevi, ishodi i sadržaji iz dva i više predmeta sa razvojnim potrebama djece.

Trajanje rada na odabranoj temi, sadržaji i struktura pojedinačnih časova, variraju u ovisnosti od reakcije učenika. Teme se realiziraju kroz: igru, poligone, stanice, korištenje sportskih sprava i rekvizita, radionice.

Pored planiranja i realizacije raznovrsnih poligona sa unaprijed definiranim kretnim zadacima (gdje se učenik provlači, šta preskače i kako, koje prepreke zaobilazi i sl.), važno je predvidjeti i postavljanje poligona koji zahtijevaju samostalno rješavanje datog motoričkog problema (učenik sam osmišljava na koji način će savladati prepreke).

Uvijek promovirati nadmetanje sa samim sobom.

Hodanje i trčanje, kad god je moguće, realizirati u prirodi.

U kontekstu tjelesne aktivnosti, nastavnik mora uložiti maksimalan napor kako bi kroz individualizaciju nastave svim učenicima omogućio doživljaj uspješnosti u ovladavanju sve složenijim kretnim zadacima.

Saznanje da postoje okretniji ili brži vršnjaci, za dijete ne treba da bude izvor prepoznavanja različitosti i spoznaje sopstvenih osobina (dobrih i manje dobrih) i prihvatanje sebe i drugih kao jednako vrijednih.

Kod izbora igara, prednost imaju saradničke igre, mada djeci koja to žele treba omogućiti iskustvo takmičarske situacije, naravno pod određenim uvjetima (insistirati na prijateljskom, fer-plej odnosu i poštovanju pravila; ne precjenjivati značaj pobjede; kontrolirati i suzbijati agresivnost; omogućiti visok stepen učešća svih takmičara; insistirati na samoprevazilaženju i sl.). I u takmičarskim igrama promovirati uvažavanje drugih - protivničkih igrača i suigrača.

Obavezno omogućiti učenicima slobodu izbora kad je riječ o učešću u takmičarskim igrama.

Veoma je bitan odabir vježbi oblikovanja i zagrijavanja, a u cilju pravilnog rasta i razvoja. Akcenat treba da se stavi na vježbe zagrijavanja, istezanja vrata, te se ni u kom slučaju ne smiju izvoditi isti i nagli pokreti glave. Treba izbjegavati kretanje u čučnju zbog mogućih oštećenja zglobova. Naročito treba izbjegavati jačanje sklopa trbušnih mišića zbog povijanja kičmenog stuba. Kod skakanja treba paziti da svi poskoci budu u pokretima, a nikako veliki doskoci. Kod gimnastičkih preskakanja treba obratiti pažnju na mogućnosti učenika, te na veličinu i visinu predmeta koji se preskaču.

Valorizacija efekata

Valorizacija procesa tjelesnog i zdravstvenog odgoja je procjena ostvarenja cilja - **procjena ostvarenja ishoda** - i odnosi se na uspješnost učenika u svakom od planiranih ishoda.

Potrebno je sistematično pratiti i valorizirati rad svakog učenika. Što potpunije informacije su neophodne i učeniku i nastavniku za procjenu i ocjenu njihove uspješnosti. Nije moguće upravljati transformacijskim procesom niti očekivati željene ishode bez stalnog registriranja stanja i promjena u odgojno-obrazovnom procesu.

Ocjenjivanje i zaključna ocjena su opisni.